

SAMOEVALVACIJSKO POROČILO

**NACIONALNE AGENCIJE REPUBLIKE
SLOVENIJE ZA KAKOVOST V VISOKEM
ŠOLSTVU**

za leto 2015

Samoevalvacijsko poročilo napisala in analizo anket pripravila skupina za samevalvacijo agencije v sestavi: Tatjana Debevec, Klemen Šubic, Martina Mravlja, Barbara Zupančič Kočar, Mateja Bajuk Malešič in Zala Sečnik.

Pri pripravi samoevalvacijskega poročila so sodelovali vsi delavci agencije, člani sveta agencije in direktor agencije.

Direktor agencije je samoevalvacijsko poročilo potrdil maja 2016.

Svet agencije je dal soglasje k samoevalvacijskemu poročilu na svoji 103. seji 16. junija 2016.

SEZNAM KRATIC

CEENQA – Srednje- in vzhodnoevropsko združenje agencij za kakovost v visokem šolstvu (Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education)

CeQuInt – projekt, namenjen razvoju metodologije za presojo kakovosti internacionalizacije

ECA – Evropski konzorcij za akreditacijo (European Consortium for Accreditation in Higher Education)

ECApedia – spletna aplikacija, ki združuje znanje na področju visokega šolstva s posebnim poudarkom na zagotavljanju kakovosti

EEEP – ECA Expert Exchange Platform

eNakvis – informacijski sistem Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu

ENQA – Evropsko združenje agencij za kakovost v visokem šolstvu (The European Association for Quality Assurance in Higher Education)

ESG – Standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area)

ESS – Evropski socialni sklad

ESU – Evropska študentska unija (European Student Union)

EQAR – Evropski register zaupanja vrednih agencij za kakovost v visokem šolstvu (The European Quality Assurance Register for Higher Education)

eVŠ – Evidenčni in analitski informacijski sistem za visoko šolstvo v Republiki Sloveniji

JOQAR – Joint programmes: Quality Assurance and Recognition of degrees awarded

MULTRA – Večstranski sporazum o medsebojnem priznavanju akreditacijskih odločitev glede skupnih študijskih programov (Multilateral Agreement on the Mutual Recognition of Accreditation Results regarding Joint Programmes)

SEP – samoevalvacijsko poročilo agencije

ŠOS – Študentska organizacija Slovenije

VTI – visokošolsko transnacionalno izobraževanje

ZViS – Zakon o visokem šolstvu

POSŁANSTVO, VIZIJA, VREDNOTE IN STRATEŠKI CILJI AGENCIJE

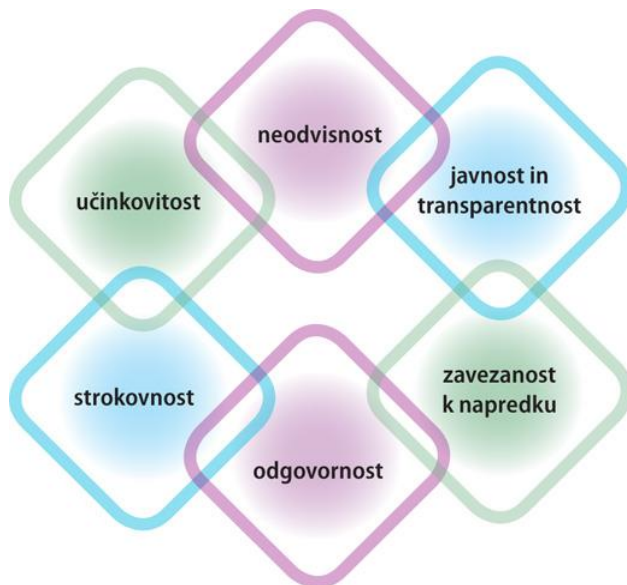
Poslanstvo

Agencija skrbi za razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti v slovenskem visokem šolstvu. Deluje vsebinsko in formalno odgovorno ter svetovalno do vseh deležnikov in udeležencev v terciarnem izobraževanju v skladu z evropskimi in svetovnimi smermi razvoja.

Vizija

Agencija bo s sistemom razvoja zagotavljanja kakovosti pripomogla k temu, da bo visoko šolstvo v Sloveniji izobraževalno in raziskovalno kakovostno, mednarodno prepoznavno, konkurenčno in enakovredno vključeno v svetovni visokošolski prostor.

Vrednote

Strateški cilji agencije do leta 2016 so:

- razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti;
- spremljanje napredka in utrjevanje kulture kakovosti visokega šolstva;
- umeščanje in prepoznavanje vloge, pomena in kakovosti delovanja agencije v javnosti;
- soustvarjanje in razvoj politike visokega šolstva na področju kakovosti, spodbujanje kakovosti transnacionalnega izobraževanja;
- vključitev agencije v mednarodna združenja (ENQA in EQAR);
- zagotavljanje visokokakovostnih svetovalnih storitev s strokovno usposobljenimi kadri.

KAZALO VSEBINE

1. O SAMOEVALVACIJI AGENCIJE V LETU 2015	6
1.1 IZVEDBA SAMOEVALVACIJE.....	6
1.2 SESTAVA SAMOEVALVACIJSKEGA POROČILA	7
2. RAZVOJ IN DELO AGENCIJE v letu 2015	8
2.1 VČLANITEV V ENQA	8
2.2 PREGLED DELA ORGANOV IN ORGANIZACIJSKIH ENOT AGENCIJE	8
2.3 UGOTOVITVE PRI SAMOEVALVACIJI	26
3. SKLADNOST DELOVANJA AGENCIJE S STANDARDI ESG	36
3.1 STANDARDI ESG, PRI KATERIH JE BILA UGOTOVLJENA BISTVENA SKLADNOST DELOVANJA AGENCIJE (SUBSTANTIALLY COMPLIANT)	37
3.2 STANDARD ESG, PRI KATEREM JE BILA UGOTOVLJENA DELNA SKLADNOST DELOVANJA AGENCIJE (PARTIALLY COMPLIANT)	44
4. SKLEPNA OCENA IN PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE	48
Analiza SWOT.....	51

1. O SAMOEVALVACIJI AGENCIJE V LETU 2015

Samoevalvacija Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (v nadaljevanju: agencija) za leto 2015 je prvič potekala ob upoštevanju novega poslovnika kakovosti, sprejetega na začetku tega leta. Obdobje, ki je zajeto pri presoji sistema kakovosti agencije, se ni spremenilo; v skladu s prejšnjimi samoevalvacijskimi obdobji traja od 1. marca 2015 do 29. februarja 2016.

Tudi letos ugotavljamo, da je samoevalvacijsko poročilo za leto 2015 ne glede na datum, določen v poslovniku kakovosti, sprejeto nekoliko kasneje. Vzrokov za to je več, najpomembnejši pa je negotovo financiranje agencije po izteku projekta ESS (oktobra 2015) oziroma prizadevanja za ureditev stabilnega financiranja in ohranitev delovnih mest ter s tem povezanim poznim sprejetjem delovnega načrta agencije za leto 2015, katerega obvezni sestavni del je akcijski načrt za samoevalvacijo agencije. Dokončno je bil sprejet novembra 2015, in sicer takoj po končanem pogajanju o financiranju agencije v prihodnje, zagotovitvi sredstev za njeno delovanje oziroma potrditvi proračuna.

Agencija svoje delo prvič presoja tudi kot polnopravna članica Evropskega združenja agencij za kakovost v visokem šolstvu (The European Association for Quality Assurance in Higher Education; v nadaljevanju ENQA); vanj je bila včlanjena marca 2015.

1.1 IZVEDBA SAMOEVALVACIJE

Akcijski načrt za samoevalvacijo agencije v letu 2015 (v nadaljevanju: akcijski načrt) je v primerjavi s prejšnjimi leti nekoliko drugače sestavljen, in sicer po področjih kakovosti (presoje), določenih v poslovniku kakovosti, pri čemer so bila upoštevana tista podpodročja, na katerih je bilo v preteklem samoevalvacijskem obdobju ugotovljenih največ priložnosti za izboljšanje dela agencije. V akcijskem načrtu so pri določanju aktivnosti oziroma nalog za izboljšanje dela agencije - tako kot v preteklih samoevalvacijskih obdobjih - upoštevana tudi priporočila mednarodne skupine presojevalcev, tokrat skupine za včlanitev v ENQA.

Čeprav je akcijski načrt precej krajši kot za leto 2014, vseh nalog zaradi kratkih rokov oziroma poznega sprejetja načrta ni bilo mogoče opraviti. Poleg tega je agencija obravnavala veliko večje število vlog kot v prejšnjem samoevalvacijskem obdobju, na delo je vplivala tudi negotovost financiranja oziroma zaposlitve večine strokovnih delavcev. Agencija je morala opravljati še nenačrtovane naloge, povezane predvsem z revizijama računskega sodišča. Akcijski načrt za leto 2015 vsebuje aktivnosti oziroma naloge za izboljšanje dela agencije na vseh petih področjih kakovosti iz poslovnika kakovosti:

a) akreditacije in zunanje evalvacije: izboljšanje kakovosti akreditacijskih postopkov in odločitev ter umerjanje dela;

b) notranji sistem kakovosti agencije: reorganizacija dela na agenciji, okrepitev prizadevanj za mirno reševanje sporov in izboljšanje komunikacije med notranjimi deležniki agencije;

c) zunanji sistem kakovosti agencije: organizacija rednih posvetov, konferenc in delavnic za deležnike (za izboljšanje sistemov kakovosti), smernice za pisanje samoevalvacijskih poročil (SEP) zavodov/šol, ureditev delovanja agencije v posebnem zakonu, izvedba usposabljanja kandidatov za strokovnjake, okrepitev svetovalne vloge agencije;

d) merila in drugi predpisi: osnutek strategije agencije do leta 2020, smernice za izboljšanje dostopnosti in prilagodljivosti vsebin osebam s posebnimi potrebami, tolmačenje meril za akreditacijo;

e) informacijski sistem in obveščanje: vzpostavljen uporabnikom prijazen informacijski sistem (eNakvis).

Eno od pomembnejših orodij za presojo delovanja agencije je anketiranje deležnikov. Za leto 2015 so bili anketirani tako notranji (zaposleni, svet agencije) kot zunanji deležniki (strokovnjaki, visokošolski zavodi in višje strokovne šole); slednji se anketirajo na vsaki dve leti. V primerjavi s prejšnjimi leti so se vprašalniki spremenili, pri čemer so bili upoštevani kazalniki kakovosti po področjih kakovosti iz poslovnika. Tako kot prvič v letu 2014 so v vprašalnikih tudi vprašanja glede dobrih in slabih praks dela agencije; anketiranci so dajali še predloge za njegovo izboljšanje.

Pri pripravi samoevalvacijskega poročila smo poleg izsledkov, dobljenih pri analizah vprašalnikov, ter ugotovitev mednarodne skupine presojevalcev ENQA upoštevali predvsem informacije o delovanju agencije, pridobljene na obiskih zavodov/šol, na sestankih z različnimi deležniki, mesečnih sejah sveta, sestankih z zaposlenimi, konferencah, pri sodelovanju v domačih in mednarodnih projektih in medresorskih skupinah itd.

1.2 SESTAVA SAMOEVALVACIJSKEGA POROČILA

Osrednja poglavja v samoevalvacijskem poročilu so:

- drugo poglavje: razvoj in delo agencije - presoja notranjega sistema kakovosti agencije oziroma razvoja na temeljnih področjih njenega delovanja;
- tretje poglavje: presoja po drugem in tretjem delu standardov ESG, in sicer standardov, pri katerih mednarodna skupina presojevalcev ENQA ni ugotovila popolne skladnosti;
- četrto poglavje: sklepna ocena in priložnosti za izboljšanje z ukrepi za naslednje samoevalvacijsko obdobje ter analiza SWOT.

Poročilu je priložena analiza anket.

2. RAZVOJ IN DELO AGENCIJE v letu 2015

2.1 VČLANITEV V ENQA

Marca 2015 je agencija postala polnopravna članica ENQA. S tem je izpolnila še drugi zelo pomemben strateški cilj (prvi je bil vpis v European Quality Assurance Register for Higher Education; v nadaljevanju EQAR, dosegla ga je jeseni 2013), ki si ga je postavila do leta 2016, oziroma še enega od ciljev iz Resolucije Nacionalnega programa visokega šolstva (ReNPVŠ 11 - 20).

18. marca je agencija prejela pismo predsednika ENQA, v katerem jo je obvestil, da je odbor ENQA 6. marca 2015 pozitivno odločil o polnopravnem članstvu agencije za pet let. Vsebovalo je tudi priporočila, predvsem glede ureditve financiranja, in obvestilo, da bo morala agencija o tem poročati čez eno leto, torej marca 2016. Agencija je to naredila že prej, po elektronski poti je tako ENQA kot EQAR 8. januarja 2016 obvestila, da je financiranje uredila.

2.2 PREGLED DELA ORGANOV IN ORGANIZACIJSKIH ENOT AGENCIJE

Agencija se je v tem samoevalvacijskem obdobju poleg stalnih nalog, mednje spadajo akreditacije in zunanje evalvacije visokošolskih zavodov, študijskih programov in višjih strokovnih šol, samoevalvacija agencije, sodelovanje z deležniki, osredinjala na:

- pogajanja za dodatna proračunska sredstva po izteku sredstev ESS ter s tem povezano ohranitev števila zaposlenih;
- ureditev statusa zaposlenih in odnosov med njimi;
- izobraževanje kandidatov za strokovnjake agencije;
- izdelavo novega informacijskega sistema agencije (eNakvis);
- spremembe Zakona o visokem šolstvu (ZViS);
- pripravo osnutka zakona o agenciji;
- delo v projektu EIQAS;
- mednarodno sodelovanje;
- naloge, povezane predvsem z revizijama računskega sodišča.

Ker je bil akcijski načrt za leto 2015 pozno sprejet, so se nekatere v njem zapisane aktivnosti šele dobro začele in se bodo nadaljevale v naslednjem samoevalvacijskem obdobju. Vseh nalog ni bilo mogoče opraviti tudi zaradi počasnega spreminjanja ZViS; mednje spadajo merila za akreditacijo in njihovo tolmačenje, pa tudi smernice za samoevalvacijska poročila visokošolskih zavodov, po drugi strani pa so bile opravljene naloge, ki v akcijskem načrtu niso bile zapisane.

Pregled opravljenih nalog po področjih kakovosti:

- a) akreditacije in zunanje evalvacije:
 - rednejše umerjanje dela,
 - priprava dogovorjenih navodil za odpravo postopkovnih nedoslednosti;
- b) notranji sistem kakovosti:
 - izboljšanje sodelovanja zaposlenih in splošnega delovnega ozračja,
 - seminarji oziroma dodatna izobraževanja o etiki, integriteti in nasprotju interesov, določenih Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13; v nadaljevanju ZUP);
- c) zunanji sistem kakovosti:
 - posvet ob peti obletnici delovanja agencije 13. novembra 2015,
 - dvodnevni obisk članic CEENQA 22. in 23. maja 2015 v Ljubljani (agencija je bila gostiteljica srečanja),
 - večdnevno izobraževanje kandidatov za strokovnjake agencije novembra 2015,
 - izobraževanje študentov kandidatov za strokovnjake na Študentski organizaciji Slovenije (v nadaljevanju: ŠOS) aprila 2015,
 - delo v konzorciju projekta EIQAS in organizacija 5-dnevnega usposabljanja deležnikov iz različnih držav decembra 2015 v Ljubljani,
 - predavanja in delavnice za notranje presojevalce Univerze na Primorskem marca in junija 2015,
 - obiski različnih evropskih agencij za kakovost v visokem šolstvu,
 - aktivno sodelovanje v iniciativi Opening Up, ki se zavzema za odprto izobraževanje (ne samo v Sloveniji in Evropi, temveč v svetovnem merilu); poudarek je na inovativnem poučevanju in učenju za vse, z novimi tehnologijami in odprto dostopnimi učnimi viri;
- d) merila in drugi predpisi:
 - delo v medresorski delovni skupini za spremembe ZViS (prehod na institucionalno reakreditacijo, natančnejša določitev pogojev za ustanovitev visokošolskih zavodov, akreditacijskih postopkov, vpeljava vzorčnih evalvacij...),
 - priprava prvega osnutka zakona o agenciji,
 - sodelovanje pri pripravi SOK,
 - priprava navodil za pripravo pogodb VTI,
 - sprememba poslovnika o delu sveta agencije;
- e) informacijski sistem (eNakvis) in obveščanje:
 - izdelava novih e-obrazcev (vlog) za vse vrste akreditacij z navodili za njihovo izpolnjevanje in priprava za preskušanje v šolskem okolju.

2.2.1 Svet agencije kot organ odločanja na prvi stopnji

Svet agencije (v nadaljevanju: svet) je v tem samoevalvacijskem obdobju deloval v 10-članski zasedbi, ker vlada ni imenovala nadomestnega člana namesto članice, ki se ni udeležila več kot 5 sej sveta. Januarja 2016 se je svet seznanil z dejstvom, da štirim članom sveta spomladi 2016 poteče mandat, da mora enega imenovati še vlada, mandat pa je potekel tudi predstavniku študentov. Agencija je reprezentativne organizacije pozvala, da imenujejo nove člane sveta. ŠOS je člana že imenoval, druge organizacije morajo to storiti do aprila ali julija 2016.

Svet se je od marca 2015 do februarja 2016 sestel na desetih rednih sejah (89. do 98. seja).

Odločitve v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih

Na agencijo je bilo v samoevalvacijskem obdobju vloženi 368 vlog, kar je 40 % več kot v preteklem samoevalvacijskem obdobju:

- 294 za akreditacijo študijskih programov in visokošolskih zavodov (v prejšnjem obdobju 159 vlog),
- 70 za spremembe študijskih programov,
- 4 za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol.

Svet je odločal o 150 vlogah za akreditacijo oziroma podaljšanje akreditacije študijskega programa ali visokošolskega zavoda:

Pozitivne odločitve:

- prvo akreditacijo je podelil 20 študijskim programom (kar je enako kot v preteklem samoevalvacijskem obdobju),
- akreditacijo je podaljšal 121 študijskim programom (kar 48 več kot v preteklem samoevalvacijskem obdobju),
- akreditacijo je podaljšal 4 samostojnim visokošolskim zavodom (enemu manj kot v preteklem samoevalvacijskem obdobju).

Negativne odločitve:

- zavrnil je vlogo za akreditacijo 1 študijskega programa, ker niso bili izpolnjeni materialni pogoji za njegovo izvedbo. Vlagatelj je namreč med postopkom akreditacije študijskega programa zamenjal lokacijo njegovega izvajanja, ki pa v postopku akreditacije zavoda ni bila akreditirana;
- ni podaljšal akreditacije 8 študijskim programom, ker:

- neskladnosti, zapisane v prvi odločbi sveta agencije, s katero je podaljšal akreditacijo za krajše obdobje, niso bile odpravljene, poleg tega niso bila izpolnjena merila z vseh področjih presoje;
- se študijski programi nikoli niso izvajali dovolj dolgo oziroma se sploh niso izvajali, da bi bilo mogoče preveriti kakovost njihove organizacije in izvedbe ter zagotavljanje napredka.

Svet ni podelil ali podaljšal akreditacije 9 študijskim programom, kar pomeni, da je bilo 6 % negativnih odločitev. V tem samoevalvacijskem obdobju ni sprejel nobene odločitve o podaljšanju akreditacije za krajše obdobje.

Zahteve sveta za dopolnitve poročil skupin strokovnjakov oziroma dopolnitve vlog

V primerjavi s prejšnjimi samoevalvacijskimi obdobji je svet še večkrat zahteval dopolnitve poročil skupin strokovnjakov ali vlog za akreditacijo:

- v 15 postopkih akreditacije študijskih programov je zahteval od skupin strokovnjakov, da dopolnijo svoja poročila, večinoma zaradi odgovorov vlagateljev na poročila, v katerih so (bistveno) spremenili vloge, v enem postopku pa zaradi navodila pritožbene komisije, predvsem glede:
 - učnih vsebin študijskih programov oziroma (ne)skladnosti predvidenega strokovnega naslova z vsebino programa,
 - preprečevanja preobremenitev učiteljskega kadra in v zvezi s habilitacijo,
 - vključevanja študentov v znanstveno-raziskovalno delo prek ustreznih projektov zavoda in informiranja študentov,
 - notranjega sistema kakovosti zavoda,
 - spremljanja potreb po diplomantih študijskega programa.
- v 27 postopkih je svet zahteval od vlagatelja, naj dopolni vlogo oziroma odgovori na poročilo skupine strokovnjakov. Razlogi so bili predvsem:

v postopkih prve akreditacije:

- vsebinska neuravnoteženost študijskega programa glede na zaposlitvene možnosti in strokovni naslov diplomantov; zavod obljublja pridobitev kompetenc, ki jim jih vsebina študija ne bo zagotovila,
- dopolnitev učnih načrtov z ustrezno literaturo,
- kadrovska zasedba, dokazila o referencah nosilcev predmetov; objave, znanstveno-raziskovalno delo, vključevanje študentov vanj,
- uskladitev vpisnih pogojev in pogojev v primeru omejitve vpisa z ZViS,
- neizpolnjevanje meril glede visokošolske knjižnice in knjižničnega gradiva - predložitev konkretnih dokazil za dostop do specializiranih

podatkovnih zbirk ter informacijskih virov, ustreznost knjižničnega kadra;

v postopkih podaljšanja akreditacije:

- priprava akcijskih načrtov za odpravo ugotovljenih neskladnosti in priložnosti za izboljšanje glede:
 - posodobitve študijskih programov v skladu s priporočili skupine strokovnjakov,
 - zagotovitve mobilnosti študentov, ki jim bo omogočala polno priznavanje opravljenih obveznosti na tujih visokošolskih zavodih,
 - sistemske rešitve pri spremljanju zaposljivosti diplomantov glede na nacionalno ogroditve kvalifikacij, povezovanje s trgom dela,
 - notranjega sistema kakovosti zavoda: vključitev predstavnikov zunanjih deležnikov v komisijo za zagotavljanje kakovosti; ozaveščanje vseh deležnikov o pomenu kulture kakovosti in izpolnjevanja anketnih vprašalnikov, razširitev nabora vprašanj o pridobljenih predmetno-specifičnih kompetencah; spremljanje kakovosti študijskih programov na podlagi strategije zavoda, akcijskega načrta, kazalnikov, ukrepov za izboljšave, ki sklepajo krog kakovosti, pridobivanja informacij o zadovoljstvu s študijem (tudi tujih študentov na izmenjavi),
 - odprave prekrivanja terminov predavanj in izpitov,
 - izvedbe ukrepov za spodbujanje študentov k zaključku študija,
 - intenzivnejšega vključevanja študentov v raziskovalno ali strokovno delo,
 - uravnoteženja obremenitev visokošolskih učiteljev in sodelavcev,
- neustreznost znanstveno-raziskovalnega dela,
- pomanjkljivo urejeno mentorstvo pri praksi,
- sprememba imen študijskih programov in strokovnih naslovov diplomantov, ne da bi se primerno spremenile tudi z njimi določene kompetence in njihovi predmetniki,
- priprava učnih načrtov, v katere bodo vnesene vse spremembe, nastale po prvi akreditaciji študijskih programov.

Svet je odločal tudi o spremembah študijskih programov (11-krat je soglasje izdal, 1-krat je izdajo soglasja zavrnil, ker se predlagana sprememba strokovnega naslova ni skladala z imenom oziroma področjem študijskega programa); o spremembi študijskih področij po KLASIUS oziroma ISCED, uvedbi novega področja; o dislociranih enotah zavodov, spremembah lokacije izvajanja študijskih programov oziroma dodatnih lokacijah.

Agencija opravlja tudi zunanje evalvacije višjih strokovnih šol. Svet je pozitivno mnenje o doseganju z zakonom predpisanih standardov sprejel za 3 šole, za eno pa izdal mnenje s pridržkom, in sicer zaradi ureditve zaposlitve referenta za študijske in študentske zadeve, kot to določa 26. člen Zakona o višjem

strokovnem izobraževanju (ZVSI). Potrdil je načrt za zunanje evalvacije šol do leta 2020 ter načrt za leto 2016.

Svet je odločal še o evidentiranju visokošolskega transnacionalnega izobraževanja – VTI (v evidenco sta bili vpisani 2 pogodbi VTI).

Obravnavanje spreminjanja študijskih programov oziroma zmanjševanja števila kontaktnih ur

Svet je zaradi ugotovitev v akreditacijskih postopkih in čedalje pogostejših pritožb študentov, pa tudi visokošolskih učiteljev, posebno pozornost namenil nedopustnemu zmanjševanju števila kontaktnih ur tako pri rednem kot izrednem študiju, medtem ko delo s študenti temu ni prilagojeno, niti ne učni načrti oziroma študijski programi. Tudi druge spremembe so tako obsežne, da se znatno razlikujejo od akreditiranega stanja, niso pa vsebinsko utemeljene v samoevalvacijskih ugotovitvah visokošolskega zavoda oziroma niso nastale zaradi aktualizacije učnih vsebin ali posodabljanja študija. Svet je poudaril, da spreminjanje študijskih programov zaradi varčevalnih ukrepov, prekarnosti visokošolskih učiteljev in drugih morebitnih težav za agencijo ni sprejemljivo, poleg tega sprememb ni mogoče uvajati sredi študijskega leta.

Svet je zato v posebnem dopisu vse univerze in samostojne visokošolske zavode opozoril na nekakovostno, ad hoc pripravljeno in tudi nezakonito spreminjanje študijskih programov, ki ga sicer agencija ne more sproti obravnavati, bo pa vplivalo na presojo in odločitve v postopkih podaljšanja akreditacije visokošolskih zavodov. Zavodom je pojasnil, da sprejemajo večje spremembe študijskih programov drugače, kot določa ZViS (peti odstavek 32. člena). Seznanil jih je še z dejstvom, da na močno okrnjeno izvedbo izrednega študija opozarja tudi računsko sodišče.

Obravnavanje pritožb

V primerjavi s prejšnjim samoevalvacijskim obdobjem se je število pritožb zelo zmanjšalo, manj je bilo tudi ponovljenih postopkov v zadevah, ki jih je svetu v vnovično reševanje odstopilo bodisi Upravno sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: upravno sodišče) bodisi pritožbena komisija. Svet (se) je:

- seznanil s 3 sodbami Upravnega sodišča RS, z eno je sodišče zavrnilo tožbo in potrdilo odločitev sveta, v dveh primerih pa mu je vrnilo zadevi v ponovno odločanje; z 1 odločbo pritožbene komisije, s katero je bila zavrnjena pritožba in potrjena odločitev sveta;
- obravnaval 5 pritožb zoper svoje odločitve, od tega je 3 odstopil pritožbeni komisiji (kar je 6 manj kot v preteklem obdobju), 2-krat je odločal o pritožbi, od tega jo je 1-krat zavrgel, 1-krat pa spremenil svojo odločitev.

a) Pritožbe vlagateljev

Svet je pritožbeni komisiji odstopil v odločanje le tri zadeve v akreditacijskih postopkih. V primerjavi s prejšnjim samoevalvacijskim obdobjem je bilo odstopljenih 6 pritožb manj, v primerjavi z letom 2013 pa 10 manj. To lahko pripisujemo tudi dejstvu, da je svet še dosledneje upošteval priporočila pritožbene komisije ter s tem določbe ZUP ter pred sprejemom končnih odločitev dosledno ugotavljal pravilno in popolno dejansko stanje. Kjer je bilo to potrebno, so bile opravljene ustne obravnave, dodatni pisni pozivi vlagateljem k dopolnitvam vlog ter dopolnilnim mnenjem skupin strokovnjakov, tudi po predložitvi njihovih končnih poročil. Svet je nadaljeval prakso pošiljanja odzivov vlagateljev na poročila skupin strokovnjakov v postopkih programske akreditacije v pripravo morebitnega dodatnega mnenja, kar je primerljivo s pripravo končnega evalvacijskega poročila v postopkih podaljšanja akreditacije, vlagateljem pa zagotavlja možnost enakopravne obravnave v postopkih v skladu z možnostmi, ki jih daje ZUP.

Pri odločanju v petih ponovljenih postopkih, v katerih je pritožbena komisija odpravila odločbo sveta in mu vrnila zadevo v ponovno odločanje, je svet v dveh primerih po dopolnjenem postopku spremenil svojo odločitev in podelil akreditacijo študijemu programu, ki mu je sprva ni podelil, v enem primeru svoje odločitve ni spremenil, dva postopka pa še potekata.

Do odločitve v postopkih v zvezi s sodbama Upravnega sodišča, s katerima je bila zadeva vrnjena v ponovno odločanje, še ni prišlo.

b) Pritožbe deležnikov

Deležniki v visokem šolstvu, študenti in visokošolski učitelji, so se pritoževali večinoma zaradi:

- nepravilnosti pri izvajanju študijskih programov (predvsem zmanjševanja števila kontaktnih ur, ponekod kar za 25 %, kar je značilno tudi za pritožbe v prejšnjih samoevalvacijskih obdobjih), ter
- kratenja pravic študentov (zastopanje v organih zavoda, izvedba praktičnega dela študijskega programa, neprimerni prostori in oprema, zaposljivost diplomantov).

Na tej podlagi je svet uvedel postopek izredne evalvacije 17 študijskih programov, postopek zoper 16 študijskih programov je kasneje ustavil, ker je ugotovil, da niso več izpolnjeni pogoji za izredno evalvacijo. Novembra 2015 je imenoval posebno komisijo za obravnavanje pobud za uvedbo postopkov izredne evalvacije, ki bo svetu predlagala (ne)uvedbo tovrstnih postopkov.

Odločanje o strokovnjakih

a) vpis v register agencije

Svet je v register strokovnjakov vpisal 13 strokovnjakov, od tega 1 na lastno povabilo, druge pa po uspešno opravljenem usposabljanju na obiskih zavodov/šol. 29. februarja je v registru agencije vpisanih skupaj 202 strokovnjakov, od tega je 12 študentov.

Svet je spremenil svojo odločitev, da so zaradi pomanjkanja študentov v registru strokovnjakov kandidati študenti primerni za vpis vanj, če so na podlagi povabila komisije za odpiranje prijav kandidatov za vpis v register strokovnjakov opravili prvi del izobraževanja, ki ga opravlja agencija. Vzrok za to je ugotovitev, da kljub usposabljanju na ŠOS še niso dovolj večji presoje na obiskih zavodov/šol.

b) imenovanje skupin strokovnjakov

Kljub izrednemu, kar 40-odstotnemu povečanju števila postopkov podaljšanja akreditacije študijskih programov, je svet v tem samoevalvacijskem obdobju za presoje v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih imenoval 78 skupin strokovnjakov, kar je 10 manj kot v prejšnjem obdobju. Manj zato, ker je bilo veliko združenih postopkov pri podaljšanju akreditacije, v katerih morajo skupine strokovnjakov opraviti presojo več študijskih programov.

Obravnavanje notranjih aktov in strateških dokumentov

Svet je v tem samoevalvacijskem obdobju potrdil:

- samoevalvacijsko poročilo agencije za leto 2014;
- poslovno poročilo za leto 2014;
- delovni in finančni načrt z akcijskim načrtom za leto 2015;
- spremembo poslovnika o delu sveta.

Oktobra 2015 je ob obravnavi delovnega in finančnega načrta za leto 2015, ki je bil zaradi urejanja stabilnega financiranja agencije pripravljen z zamudo, opozoril, da naj se v prihodnje pripravi na začetku vsakega leta. Poudaril je še, da bo treba prenoviti razvojno strategijo agencije za obdobje od 2016 do 2020.

Svet se je seznanil s spremembo 26. člena sklepa o ustanovitvi agencije. Na podlagi ugotovitev računskega sodišča, da je sejnina plačilo za delo in da člani sveta ne smejo biti plačani iz dveh naslovov, ter tudi Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, da bi bilo treba, v izogib različnim tolmačenjem, črtati prvi odstavek 26. člena, je Vlada RS ta odstavek sklepa o ustanovitvi črtala. V skladu s tem je svet septembra 2015 spremenil poslovnik o delu sveta.

Svet je večkrat ugotavljal, da mora urediti visokošolsko transnacionalno izobraževanje (VTI), predvsem uveljavljanje pravic študentov. Ker na tem področju drugih pristojnosti razen vpisa v evidenco pogodb VTI nima, je delovna skupina, imenovana v prejšnjem samoevalvacijskem obdobju, pripravila navodila za pripravo pogodbe o izvajanju VTI. Svet jih je obravnaval februarja 2016.

Sprejel je tudi besedilo javnega poziva kandidatom za namestnike članov pritožbene komisije ter besedilo javnega razpisa kandidatom za vpis v register strokovnjakov.

2.2.2 Pritožbena komisija kot organ odločanja na drugi stopnji

V letu 2015 je trend zmanjševanja števila pritožb vlagateljev očiten; vložene so bile le 3. Kot smo že zapisali na strani 13, je bilo vloženi 6 pritožb manj kot leta 2014 (9) ter 10 manj kot leta 2013 (13). Pritožbena komisija se je sestala na dveh sejah, na katerih je odločila o vseh treh zadevah, ki ji jih je v pristojno reševanje odstopil svet. Tudi v letu 2015 so pritožniki večinoma uveljavljali vse tri pritožbene razloge iz prvega odstavka 237. člena ZUP. Odločitve sveta so torej izpodbijali zaradi zatrjevanih kršitev pravil materialnega prava, napačne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in kršitev pravil postopka.

Pritožbena komisija je v dveh postopkih pritožbi ugodila, izpodbijano odločbo odpravila in zadevo vrnila svetu v ponovno odločanje. V obeh zadevah je ugotovila, da je šlo za postopkovno kršitev, saj je svet odločil na podlagi poročila skupine strokovnjakov, ki ni vsebovalo opredelitve do vlagateljevih pripomb nanj. V tretji zadevi, ki jo je obravnavala, je potrdila odločitev sveta agencije, da študijskemu programu podaljša akreditacijo za krajši čas. Do izdelave tega samoevalvacijskega poročila na agenciji še nimamo podatka o tem, ali je pritožnik proti odločitvi agencije, ki jo je potrdila pritožbena komisija, uporabil sodno pravno varstvo in sprožil postopek upravnega spora.

2.2.3 Direktor

V tem samoevalvacijskem obdobju je bila poglobljena skrb direktorja zagotovitev stabilnega financiranja agencije. 31. oktobra 2015 se je namreč iztekel projekt ESS, prek katerega se je financirala temeljna dejavnost agencije (akreditacije in evalvacije oziroma delo strokovnjakov agencije, informacijski sistem, plače 14 od skupaj 23 strokovnih delavcev, torej večine). Agencija je bila tako v prvih petih letih pretežno financirana iz sredstev ESS, zato je bilo treba zagotoviti veliko več proračunskega denarja za njeno delo oziroma zaposlitve v prihodnje. Pogajanja z ministrstvom, pristojnim za finance, so bila dolgotrajna; šele avgusta 2015 so bila proračunska sredstva za delo agencije zagotovljena.

Direktor je opravil pomembno delo na naslednjih področjih:

a) mednarodno sodelovanje

Mednarodno sodelovanje se iz leta v leto krepi. Direktor ima pomembno vlogo v institucijah za kakovost; 4. decembra 2015, je bil izvoljen za podpredsednika Evropskega konzorcija za akreditacije (European Consortium for Accreditation in Higher Education; v nadaljevanju: ECA); od leta 2014 je tudi podpredsednik Srednje- in vzhodnoevropskega združenja agencij za kakovost v visokem šolstvu (Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education; v nadaljevanju: CEENQA). Kot podpredsednik CEENQA je pripravil letno srečanje članic te organizacije; bilo je v Ljubljani 22. in 23. maja 2015 (delavnica in generalna skupščina CEENQA).

Direktor je opravil veliko službenih poti v tujino, udeležil se je:

- konference agencij za zagotavljanje kakovosti, ministrstev, pristojnih za šolstvo, in visokošolskih zavodov na temo skupnih študijskih programov v Salamanci v Španiji;
- 6. generalne skupščine ENQA v Dublinu;
- obiskal je estonsko agencijo za zagotavljanje kakovosti EKKA in bolgarsko agencijo za zagotavljanje kakovosti NEAA, portugalsko agencijo za kakovost A3ES v okviru projekta EIQAS;
- rednih sestankov izvršnega odbora ECA.

O svojem delu je sproti poročal zaposlenim na agenciji na tedenskih sestankih.

b) delovne razmere na agenciji

Direktor nadaljuje tedenske delovne sestanke z zaposlenimi, o katerih se pišejo tudi zapisniki. Gre za sprotno izmenjavo informacij in dogovor o nadaljnjem delu. V primerjavi s prejšnjim samoevalvacijskim obdobjem so sestanki bolj učinkoviti, zaposleni aktivno sodelujejo in sprejemajo skupne odločitve.

Direktor je imel tudi v tem samoevalvacijskem obdobju veliko dela z revizijama računskega sodišča. Poleg obveznosti v zvezi z drugo revizijo računskega sodišča, obravnave osnutka oziroma predloga revizijskega poročila »postopki evalviranja, akreditiranja ter podeljevanja koncesij v višjem in visokem šolstvu«, se je ukvarjal z nepričakovano afero v zvezi z ugotovitvami iz revizijskega poročila za leto 2011, natančneje popravljivim ukrepom, da naj agencija izterja preveč plačane zneske za sejnine zaradi t.i. »dvojnih sejin«, kot so navajali mediji.

Direktor je na novinarska vprašanja in očitke o neizterjavi »preveč plačanih zneskov« skoraj dnevno odgovarjal, nazadnje pa na spletni strani agencije objavil obširen odgovor, v katerem je pojasnil, da agencija tega ukrepa ni izvedla, ker je člane sveta za opravljeno delo plačevala v skladu z določili ZViS in sklepom o ustanovitvi, o čemer je v roku obvestila računsko sodišče. Po devetih mesecih pa je predsednik računskega sodišča javnosti sporočil, da je izterjava še vedno aktualna in da agencija zahtev sodišča ni upoštevala.

Po mnenju direktorja se je agencija znašla v takšnem položaju zaradi slabo pripravljene zakonodaje. Agencija ne spada med javne agencije, temveč med institucije, kot so Računsko sodišče, Komisija za preprečevanje korupcije, Ustavno sodišče, Javni pooblaščenec Njeno delovanje ureja ZViS (in ne poseben zakon, kot druge našteje institucije), med drugim tudi plačilo za delo sveta. V 51.n členu je namreč jasno določeno, da so člani sveta upravičeni do plačila in povračila stroškov za delo, še več, določeno je, da svet določi »način in višino plačila ter povračila stroškov«.

Agencija je vnovič zavzela stališče, da je ravnala v skladu z določili ZViS in sklepa o ustanovitvi. Enaka določba kot v ZViS je bila tudi v 26. členu sklepa o ustanovitvi agencije, dodatno pa je bilo določeno še, da so člani sveta in pritožbene komisije upravičeni do sejin v skladu z uredbo, ki ureja sejnine in povračilo stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih. V tem delu je šlo za kolizijo med prvim in drugim odstavkom 26. člena sklepa o ustanovitvi, zato je bil prvi odstavek slednjega poleti 2015 (31. 7. 2015, Ur. l. RS, št. 57) črtan.

Agencijo je obiskal tudi inšpektor za proračun, ki za razliko od računskega sodišča ne izdaja zgolj mnenj, ampak izreka sankcije. V njegovem poročilu z 9. 6. 2015 je zapisano, da nepravilnosti pri izplačevanju sejin niso bile ugotovljene.

2.2.4 Zaposleni v sektorju za splošne zadeve in sektorju za kakovost

Oktober 2015 je agencija, kljub izredno povečanemu številu postopkov za podaljšanje akreditacije študijskih programov, ki spadajo med najzahtevnejše, nadaljevala delo s tremi strokovnimi delavci manj. Svet je za vodenje akreditacijskih postopkov pooblastil še dve strokovni delavki agencije, ki sta prej opravljali drugo delo.

Naloge zaposlenih v obeh sektorjih se velikokrat prepletajo, zato niso našteje po sektorjih.

Najpomembnejše naloge, ki so jih poleg vodenja akreditacijskih in evalvacijskih postopkov, priprave poročil o postopkih za seje sveta in pritožbene komisije, odločb o akreditacijah, mnenj o zunanjih evalvacijah, strokovne pomoči vodstvu v kadrovskih in finančnih zadevah, reševanja pravnih vprašanj, nalog iz akcijskega načrta in drugih stalnih nalog opravili strokovni delavci agencije, so razvidne iz prejšnjih poglavij, saj gradivo, ki ga obravnava svet ali pritožbena komisija, pripravijo zaposleni. Zato je naštetih le nekaj najpomembnejših:

- samoevalvacijsko poročilo agencije za leto 2014;
- naloge, povezane z organizacijo oziroma sodelovanjem na različnih dogodkih: dvodnevni gostovanjem CEENQA v Ljubljani, 5. jubilejno obletnico agencije, delavnicami v okviru projekta EIQAS v Ljubljani;

- delo v projektu EIQAS;
- delo v medresorski delovni skupini za pripravo novele ZViS in priprava predlogov za spremembe;
- priprava prvega osnutka zakona o agenciji;
- izdelava obrazcev za elektronske vloge v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih za eNakvis;
- pripravljane gradiva, odgovorov oziroma ugovora na predlog revizijskega poročila računskega sodišča ter gradiva za druge inšpekcijske službe;
- priprava gradiva za pogajanja v zvezi s finančnim stanjem agencije;
- dopolnitve programa za izobraževanje kandidatov za strokovnjake agencije in njihovo izobraževanje;
- aktivno sodelovanje s predavanji pri izobraževanju strokovnjakov študentov na ŠOS, notranjih presojevalcev na zavodih ter na drugih posvetih zunanjih deležnikov (strateški posveti, posveti za zagotavljanje kakovosti) ...

Zakonodaja

Za razliko od prejšnjega samoevalvacijskega obdobja je ministrstvo, pristojno za izobraževanje, agencijo povabilo k aktivnemu sodelovanju pri spreminjanju ZViS. Ministrica je v medresorsko delovno skupino za spremembe ZViS poleg vseh drugih deležnikov (predstavnikov rektorske konference, samostojnih visokošolskih zavodov, študentov, gospodarstva, sindikatov, Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Mlade akademije ...) imenovala tudi predstavnicu agencije. Medresorska delovna skupina (v nadaljevanju: delovna skupina) je delo začela septembra 2015 in se do februarja 2016, ko je bil predlog dan v javno obravnavo, devetkrat sestala na večurnem delovnem srečanju. Predloge za prenovo ZViS (v nadaljevanju: novela ZViS) je obravnavala tudi delovna skupina agencije za pripravo novega zakona o agenciji, prenovo meril za akreditacijo in spremljanje prenove ZViS (v nadaljevanju: delovna skupina agencije). Sestala se je trikrat, na vseh sejah je obravnavala novelo ZViS, sproti sprejemala stališča oziroma pripombe k predlogu ter jih sporočala ministrstvu.

Novela ZViS

Novela ZViS prinaša dolgo načrtovan (pričakovan) prehod na t.i. institucionalno akreditacijo v postopku podaljšanja akreditacije (vsebovala sta ga že poskusa za spremembe ZViS iz let 2013 in 2014). Sprememba pomeni, da bi agencija še vedno opravljala prve akreditacije študijskih programov (in seveda visokošolskih zavodov), ne bi pa jih več podaljševala. Kljub temu bi lahko akreditacijo študijskemu programu odvzela, če bi ugotovila hujše kršitve pri izvajanju, organizaciji, spreminjanju in samoevalvaciji študijskih programov, in sicer tako v postopkih izredne evalvacije visokošolskih zavodov kot izredne evalvacije študijskih programov. Postopek podaljšanja akreditacije visokošolskega zavoda bi se prav zaradi te spremembe podaljšal, saj bi skupina strokovnjakov opravila

dva večdnevna evalvacijska obiska, ki bi omogočila temeljitejšo vsebinsko presojo delovanja zavodov, predvsem pa sistemov kakovosti ter izvajanja, organizacije in spreminjanja študijskih programov. Novela ZViS natančneje določa tudi izredne evalvacije visokošolskih zavodov in študijskih programov ter posamezne faze in roke v akreditacijskih postopkih. Predlagani so natančnejši pogoji za ustanovitev oziroma akreditacijo zavoda, kar bi agenciji omogočilo določitev meril, ki bi jih bilo v pritožbenih postopkih težje izpodbijati. Na to »pomanjkljivost« veljavnega ZViS je agencija ves čas opozarjala. Gre predvsem za pogoje, povezane z znanstveno-raziskovalnim, strokovnim oziroma umetniškim delom predvidenih nosilcev predmetov na področjih, za katera se zavod ustanavlja in predloži predloge študijskih programov, ostrejši so pogoji za ustanovitev univerze, določeneje so zapisani materialni pogoji... Institucionalne akreditacije bi agenciji omogočile manj administrativnega dela oziroma veliko manjše število postopkov, razbremenile pa bi tudi visokošolske zavode.

Dobra novost so vsakoletne vzorčne evalvacije študijskih programov, namenjene svetovanju in izboljševanju sistemov kakovosti, s čimer bi se agenciji omogočilo stalno spremljanje kakovosti (follow-up). Prek njih bi bila okrepljena tudi svetovalna vloga agencije.

Novela naj bi omogočila še spremembe pri akreditaciji skupnih študijskih programov, tako da bi jih zavodom olajšala, agenciji pa odvzela dobršen del pristojnosti. S to predlagano spremembo se agencija ne strinja, o čemer je obvestila ministrstvo.

Delovna skupina bo svoje delo spomladi 2016 nadaljevala tudi pri pripravi celostne systemske prenove ZViS.

Zakon o agenciji

Kot je razvidno že iz prejšnjih samoevalvacijskih poročil, se agencija oziroma svet poleg prehoda na institucionalno akreditacijo ves čas zavzema za krepitev neodvisnosti in predvsem finančne stabilnosti svojega delovanja, svetovalne vloge in analitične dejavnosti, pri čemer skrbi za primerljivost delovanja z drugimi evropskimi agencijami za kakovost v visokem šolstvu oziroma za skladnost delovanja s standardi ESG ter krepitev mednarodnega in medresorskega sodelovanja z deležniki.

Agencija je na podlagi večletnih izkušenj ugotovila, da bi bil za uresničitev naštetega najboljši samostojen zakon o agenciji, zato je bilo v tem samoevalvacijskem obdobju sprejeto stališče, da naj bo novela ZViS prehodnega značaja. Vzporedno z nastajanjem systemskega ZViS bo agencija pripravila predlog zakona o agenciji, ki bi celovito uredil področje njenega delovanja. Zakon o agenciji bi moral jasneje določiti njeno finančno, organizacijsko in pravno ureditev. Upoštevati bi moral nove standarde ESG, sprejete maja 2015, opredeliti bi bilo treba razmerje do ZViS in Zakona o raziskovalno razvojni dejavnosti

(ZRRD) oziroma vanj vnesti kriterije kakovosti, ki izhajajo iz teh dveh zakonov. Zakon o agenciji bi prav tako moral določati zagotavljanje napredka kot vidika kakovosti in postopke stalnega spremljanja kakovosti (follow-up). Kazalo bi razmisliti o temeljitejši spremembi akreditacijskih in evalvacijskih postopkov. Pomemben ni le prehod na institucionalno akreditacijo, temveč tudi ureditev prve akreditacije, saj je treba po veljavnih predpisih zanjo izpolnjevati nekatere pogoje, ki jih zavod lahko razvije šele v letu ali nekaj letih po njej. Pobuda za zakon o agenciji je direktor predstavil Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), Rektorski konferenci Republike Slovenije ter tudi na ŠOS in pri reprezentativnih sindikatih. Pobuda je bila pozitivno sprejeta.

Zakon o slovenskem ogrodju kvalifikacij

Predstavniki agencije so se udeležili zasedanja odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino pri obravnavi predloga Zakona o slovenskem ogrodju kvalifikacij (ZSOK). Novembra 2015 so aktivno sodelovali pri njegovi predstavitvi. Objavljen je bil v Uradnem listu RS št. 104/2015, veljati je začel 12. 1. 2016, uporabljati pa se bo začel 12. 7. 2016.

Merila za akreditacijo

Čeprav je bila vsebinska prenova meril za akreditacijo ena od nalog v akcijskem načrtu, delovna skupina agencije še ni začela delo. Vzrok za to je spet v spreminjanju ZViS, ki ga je spomladi napovedalo MIZŠ; predvidene so bile korenite spremembe prav na akreditacijskem področju. Agencija se je odločila, da bo merila za akreditacijo, pa tudi merila za evalvacijo (višjih strokovnih šol) spremenila po uveljavitvi novele ZViS. Poleg tega bo morala pri spreminjanju meril upoštevati nove standarde ESG, sprejete maja 2015.

Usposabljanje kandidatov za vpis v register strokovnjakov

Komisija za pregled prijav kandidatov za vpis v register strokovnjakov se je sestala enkrat, in sicer v septembru. Ugotovila je, da se je na javni poziv odzvalo 54 kandidatov. 5 jih je poslalo nepopolne vloge, zato so bili pozvani k njihovi dopolnitvi, 8 pa ni izpolnjevalo pogojev za vpis v register strokovnjakov, zato je komisija njihove vloge zavrnila. Svet je na usposabljanje povabil 39 kandidatov.

Prvega dela usposabljanja novembra 2015 se je udeležilo 33 kandidatov. V registru strokovnjakov še vedno primanjkuje strokovnjakov z deficitarnih področij, zato je svet januarja 2016 sklenil vnovič objaviti javni poziv kandidatom za uvrstitev v register strokovnjakov po seznamu deficitarnih področij v registru strokovnjakov.

Jeseni 2015 se je program agencije za izobraževanje strokovnjakov spet nekoliko posodobil. Glede na ugotovitve iz prejšnjega samoevalvacijskega obdobja in

odzive kandidatov je bil dopolnjen z dodatnimi vsebinami (predstavitev novih ESG ter njihova primerjava z merili sveta agencije), podrobnimi predstavitvami o organizaciji, vodenju in delovanju v skupini strokovnjakov, komunikaciji med člani skupine in komunikaciji navzen ter pisanju poročil. Večji poudarek je bil namenjen tudi pripravi in izvedbi praktične naloge, sodelovanju v skupinah, izmenjavi končnih ugotovitev in prepoznavanju priložnosti za izboljšanje. Program usposabljanja kandidatov za vpis v register je bil skrajšan za en dan (s treh na dva dni), vendar je bilo usposabljanje bolj ciljno usmerjeno in intenzivnejše kot v preteklem obdobju.

Agencija je aprila 2015 sodelovala tudi pri usposabljanju kandidatov študentov, ki ga organizira ŠOS. To usposabljanje je pogoj za nadaljnje izobraževanje pri agenciji. Treba bi si bilo prizadevati za pridobitev strokovnjakov študentov z različnih področij, da bodo v registru zapolnjena vsa področja po ISCED, kar pa mora opraviti že ŠOS.

Obravnavanje obrazcev za novi informacijski sistem agencije (eNakvis)

Aktivnosti v zvezi z informacijskim sistemom agencije eNakvis so se nadaljevale. Sistem se vzpostavlja prek infrastrukture ministrstva za javno upravo, kar bo zagotavljalo učinkovito izmenjavo podatkov med vsemi deležniki in odpravilo večkratno vnašanje istih podatkov.

Agencija se je hkrati z aktivnostmi v zvezi z informacijskim sistemom lotila temeljite spremembe obrazca za vlogo *predlog za akreditacijo*. Namesto enotnega obrazca, ki je zapleten in dokaj nepregleden - vprašanja se ponavljajo, ni jasne ločnice med programsko in institucionalno akreditacijo oziroma med prvo in podaljšano akreditacijo -, je pripravila posebne obrazce za vsako vrsto akreditacije. Prilagojeni so posebnostim posameznega postopka, pripravljene po področjih presoje iz meril za akreditacijo, vprašanja so konkretnjša in povezana z merili, zahtevani so samo podatki, potrebni za izpolnitev meril. V obrazcih so tudi jasna navodila za njihovo izpolnjevanje, kar bo pripomoglo k boljšemu razumevanju oziroma tolmačenju meril.

Na novembrski seji je svet obravnaval predloga novih obrazcev za prvo akreditacijo visokošolskega zavoda in študijskega programa. Soglašal je, da se obrazca uvozita v testno informacijsko okolje novega informacijskega sistema. Januarja 2016 pa je obravnaval in potrdil še predloga novih obrazcev za podaljšanje akreditacije visokošolskega zavoda in študijskega programa. Slednja bosta prav tako uvožena v testno okolje.

Delo v projektih, sodelovanje z deležniki

Agencija je 22. in 23. maja 2015 v Ljubljani gostila predstavnike agencij, članic CEENQA. Udeležilo se ga je 46 predstavnikov iz 21 držav. Prvi dan srečanja je bil namenjen predvsem predstavitvam izsledkov raziskav oziroma projektov o vplivu

zunanjih sistemov kakovosti in akreditacij na visoko šolstvo ter delavnicam v zvezi s tem. Drugi dan pa je bila generalna skupščina CEENQA, na kateri je bil direktor vnovič izvoljen za podpredsednika tega združenja.

13. novembra 2015 je agencija organizirala posvet ob 5. obletnici svojega delovanja, namenjenega vsem visokošolskim in višješolskim deležnikom. Udeležila sta se ga tudi ministrica dr. Maja Makovec Brenčič in direktor EQAR Colin Tück. Osrednja tema posveta je bila refleksija o petletnem delovanju agencije in pogled v prihodnost (vloga agencije in izzivi za zunanje spremljanje in izboljševanje kakovosti). Direktor EQAR je temo zaokrožil s prispevkom o evropskem pogledu na zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu. Odzivi udeležencev posveta so bili pozitivni, izražena je bila želja, da bi agencija organizirala več tovrstnih posvetov in izmenjav mnenj med deležniki.

Veliko časa je bilo namenjenega delu v pomembnem evropskem projektu Erasmus+ EIQAS (z naslovom: Izboljšanje notranjih sistemov zagotavljanja kakovosti). Skupaj s partnerji iz štirih držav so bila organizirana tri petdnevna usposabljanja (prvo za agencije; drugo za študente strokovnjake; tretje za strokovnjake) ter pripravljene številni dokumenti (vodnik za notranje presojanje kakovosti, nacionalna in mednarodna (country in cross-country) poročila o analizah anketnih vprašalnikov, primeri dobrih praks v povezavi s prenovljenimi ESG, okvir (framework) za usposabljanje strokovnjakov agencij, primerjalna analiza načinov zunanjega presojanja notranjih sistemov zagotavljanja kakovosti). Projekt se konča avgusta 2016.

Decembra 2015 je bilo v Ljubljani organizirano usposabljanje oziroma delavnice za študente partnerskih držav projekta. Študenti (strokovnjaki) iz Bolgarije, Poljske, Portugalske in Slovenije so se na uvodnih predavanjih seznanili s spremenjenimi ESG, z različnimi praksami in težavami pri vzpostavljanju notranjih sistemov kakovosti, zgodovino razvoja sistemov kakovosti ter razpravljali o posebnostih implementacije standardov v različnih državah. Na petdnevnem srečanju so si udeleženci izmenjali poglede na dobre prakse, izzive in priložnosti za izboljšanje v različnih okoljih ter iz različnih vidikov obravnavali vsak standard prvega dela ESG. Opravljen je bil tudi (simuliran) obisk visokošolskih zavodov.

Rezultat usposabljanja je vodnik za študente po ESG (Students' Guide); gre za študentski pogled na implementacijo ESG v notranje sisteme kakovosti na zavodih/šolah. Hkrati si prizadeva predstaviti ključne koncepte presoje, primere dobrih praks in izzive, s katerimi se srečujejo študenti strokovnjaki pri evalvacijah notranjih sistemov kakovosti. V vodniku je poudarjeno, da je notranji sistem kakovosti skupek orodij oziroma mehanizmov, ki jih zavodi/šole uporabljajo za pomoč pri spremljanju, presojanju in izboljševanju kakovosti ter pripravi akcijskih načrtov.

V okviru projekta EIQAS smo pripravili tudi primerjalno analizo načinov zunanjega presojanja notranjih sistemov zagotavljanja kakovosti z naslovom

Comparative Analysis of the QA Agencies' Methodologies for the Assessment of IQA, ki še ni dokončno potrjena. Primerjali smo predpisne ureditve, postopkovne prakse, metodološke prijeme pri evalviranju in sprejemanju odločitev o akreditacijah, kazalnike kakovosti za zunanje presojanje sistemov notranjega zagotavljanja kakovosti, postopke stalnega spremljanja kakovosti, ureditev sistemskih analiz, dobre prakse in izzive za štiri od sodelujočih agencij za zagotavljanje kakovosti iz Slovenije, Portugalske, Poljske in Bolgarije. Analiza ne primerja zgolj podobnosti in razlik v tem, kako agencije presojuje sisteme notranjega zagotavljanja kakovosti na visokošolskih zavodih, temveč vsebuje tudi širšo primerjavo dela in ureditve agencij, ki sega na vsa področja zunanje presoje kakovosti.

V mednarodnih delovnih skupinah so zaposleni nadaljevali aktivno delo predvsem pri projektih:

- **EEEP (ECA's Expert Exchange Platform):** Aktivnosti za vzpostavitev platforme so se nadaljevale, kljub prizadevanjem delovne skupine pa izmenjava strokovnjakov med agencijami še ni vzpostavljena. Razlog je tudi premajhno število vključenih in aktivnih članic združenja ECA.
- **CeQuInt** (Certificate for Quality of Internationalisation): V začetku leta 2015 je bila diseminacijska konferenca v Parizu, na kateri so podelili certifikat internacionalizacije šolam, ki so izpolnile standarde kakovosti internacionalizacije. Med tistimi, ki so prejeli certifikat, je tudi program Mednarodno poslovanje Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, pri čemer je agencija aktivno sodelovala.

Agencija je za zaposlene organizirala:

- delavnico oziroma dodatna predavanja zunanjega strokovnjaka iz ministrstva, pristojnega za javno upravo, iz ZUP;
- osvežitveni seminar iz etike, integritete in iz nasprotja interesov, ki sta ga izvedla predstavnik Komisije za preprečevanje korupcije. Pohvalila sta register tveganj agencije.

Zaposleni so lahko pri obeh intenzivno sodelovali, vnaprej so pripravili vprašanja, povezana s težavami, ki jih imajo pri delu.

Revizija Računskega sodišča Republike Slovenije (računsko sodišče)

Obravnava osnutka in predloga revizijskega poročila računskega sodišča »postopki evalviranja, akreditiranja ter podeljevanja koncesij v višjem in visokem šolstvu« z dne 10. novembra 2015

Prioriteta agencije v novembru in decembru 2015 je bila tudi priprava obsežnih pojasnil z razlogi za izpodbijanje revizijskih razkritij v osnutku revizijskega poročila računskega sodišča o postopkih evalviranja in akreditiranja, priprava na razčiščevalni sestanek, ki ga je 3. decembra 2015 sklicalo računsko sodišče, in priprava ugovora zoper predlog revizijskega poročila.

V predlogu revizijskega poročila je navedeno, da postopki evalviranja, akreditiranja ter podeljevanja koncesij (slednje sicer ne spada v pristojnost agencije) v obdobju od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2013 niso bili učinkoviti oziroma da ni mogoče ugotoviti, ali in kako so pripomogli k ustrezni kakovosti in raznovrstnosti študijskih programov. Agencija je bila nad vsebino revizije presenečena. Po njenem mnenju računsko sodišče presega svoje pristojnosti, saj v drugo ne revidira poslovanja agencije, temveč celoten ustroj sistema kakovosti, za kar nima niti izrecne pristojnosti niti strokovnih kompetenc. Agencija se je ob uvedbi revizije sicer pritožila na njeno vsebino, vendar je senat računskega sodišča pritožbo zavrnil.

Predlog revizijskega poročila je obsežen, v njem računsko sodišče agenciji nalaga številne popravljalne ukrepe, od katerih se jih veliko nanaša na podrobnejšo določitev meril za zagotavljanje kakovosti oziroma natančno določitev merljivih kazalnikov kakovosti («kriteriji tako ne vsebujejo kazalcev ali kazalnikov, kot na primer minimalnih vrednosti, števil, obsega razmerij, s katerimi bi bilo mogoče potrditi izpolnjevanje posameznega kriterija«).

Agencija je v razlogih za izpodbijanje revizijskih razkritij, na razčiščevalnem sestanku in v ugovoru zoper predlog revizijskega poročila poudarila, da računsko sodišče ni upoštevalo bistvenih značilnosti zunanjega sistema kakovosti. Zato mora še enkrat opozoriti na značilnosti in pomen tega sistema v evropskem visokošolskem prostoru v povezavi s standardi ESG. Delovanje po teh standardih je pogoj za priznavanje agencije v skupnem evropskem visokošolskem prostoru (včlanitev v ENQA, vpis v EQAR) oziroma mednarodno priznanje slovenskega visokošolskega izobraževanja in visokošolskih diplom; s čimer je izpolnjen poglavitni namen ustanovitve agencije.

Mednarodno priznana agencija mora še naprej delovati v skladu z ESG, hkrati pa poleg določil ZViS, ZVSI, ZUP in drugih predpisov upoštevati izredno kompleksnost, raznovrstnost oziroma različnost zavodov/šol in študijskih programov, njihovo z zakonom in ustavo zagotovljeno avtonomijo izobraževanja in raziskovanja, zato nekaterih popravljalnih ukrepov, navedenih v predlogu revizijskega poročila, ne more izvesti tako, kot predlaga računsko sodišče.

Agencija je računskemu sodišču podrobno pojasnjevala, da je zaradi kompleksnosti zavodov/šol in študijskih programov ter tudi ob upoštevanju prvega dela ESG nemogoče natančno določiti posamezna merila (kriterije) z natančno vrednostno oziroma vsebinsko določitvijo kazalcev ter minimalnega standarda v okviru posameznega kriterija, na podlagi katerih bo mogoče nedvoumno in enotno presoditi njegovo izpolnjevanje ter pogoje za podelitev akreditacije. Pri presoji kakovosti ne gre samo (ali predvsem) za merljivost posameznih kazalcev oziroma njihovo (ne)izpolnjevanje, nemogoče je vnaprej določiti razmerje, po katerem je mogoče akreditacijo podeliti za polno ali krajše obdobje ali jo zavrniti.

Agencija se je po drugi strani strinjala z nekaterimi ugotovitvami računskega sodišča, in sicer: da naj se jasno razmejijo pristojnosti posameznih organov, odpravi podvajanje postopkov, kot je na primer izpolnjevanje pogojev za vpis v razvid zavodov/šol, ta je v pristojnosti MIZŠ, ali izpolnjevanje pogojev za akreditacijo zavodov oziroma zunanjo evalvacijo šol. Izboljšala oziroma spremenila bo svoje delovanje tam, kjer bo to mogoče, in na način, ki ne bo ogrozil njenega poslanstva; gre predvsem za ureditev (trajanja) postopkov, spremembo meril, izboljšanje odločanja, natančnejšo ureditev pogojev za imenovanje strokovnjakov in najem prostorov agencije. Ob tem pa ugotavlja, da je treba za uresničitev veliko nalog nujno ustrezno spremeniti ZViS ali pa sprejeti poseben zakon o agenciji.

2.3 UGOTOVITVE PRI SAMOEVALVACIJI

Podpoglavje se deli na samoevalvacijske ugotovitve o delu agencije, ki smo jih v tem obdobju prepoznali kot priložnosti za izboljšanje tudi ob upoštevanju ugotovitev računskega sodišča, ter na predstavitev izsledkov anket.

Ugotovitve so tako deloma predstavljene na tem mestu, deloma pa v poglavju št. 3 Skladnost delovanja agencije s standardi ESG.

2.3.1 Ugotovitve o delu agencije

Ugotavljamo, da je agencija v tem samoevalvacijskem obdobju veliko pozornosti namenila preglednosti, objektivnosti oziroma nepristranskosti v akreditacijskih postopkih. Seveda jo na tem področju čaka še veliko dela - tudi ob upoštevanju ugotovitev računskega sodišča o postopkih evalviranja in akreditiranja -, pa vendar lahko ugotovimo, da (si) je svet:

- dosledneje primerjal svoje odločitve o akreditacijah s preteklimi odločitvami oziroma v primerljivih okoliščinah, pri čemer se je opredeljeval do vsake neskladnosti; obrazložitve posebej pri negativnih odločitvah in pri podaljšanju akreditacije za krajše obdobje je bolje vsebinsko utemeljil;
- pred odločanjem na sejah v poročila o vlogah v postopku vpisoval svoja mnenja, kar je olajšalo sprejemanje odločitev in pisanje odločb;
- prizadeval za dosledno uresničevanje pravic zavodov/šol pri izrekanju o vseh ugotovitvah (dokazih) in za to, da so se strokovnjaki do odgovorov zavodov/šol vedno opredelili oziroma na tej podlagi pripravili jasna in nedvoumna končna poročila.

Na eni strani pozitivno ravnanje sveta (večkratno pozivanje k dopolnitvam vloge, tudi po opravljenem obisku zavoda/šole in končnem poročilu strokovnjakov, kot ga opredeljuje ZViS) pa je na drugi strani povzročilo znatno podaljševanje in tudi zavestno zavlačevanje postopkov, kadar zavodi/šole (še) niso izpolnjevali vseh meril. Slednjemu pa se je treba izogniti, kar poskuša urediti novela ZViS tako, da jasno določa končni rok za zadnje dopolnitve ter neke vrste ustno obravnavo

zadnji dan evalvacijskega obiska. Gre za deloma drugačno ureditev, kot jo določa ZUP.

Agencija si je prizadevala za vzpostavitev stalnega (sprotnega) spremljanja (t. i. follow-up) izboljševanja in razvoja kakovosti zavodov/šol, tako da je svet od zavodov zahteval pripravo akcijskih načrtov. Ukrep je bil dober, vendar se v praksi ni uresničil predvsem zaradi nedodelanosti nadaljnjih postopkov v zvezi s spremljanjem uresničevanja nalog iz akcijskih načrtov ter pomanjkljive podlage v predpisih. Zato je svet to prakso v zadnjem času popolnoma opustil.

Kljub naštetim vzrokom za opustitev akcijskih načrtov menimo, da so poglobitvi razlogi tudi v tem, da agencija pomembnosti in smiselnosti teh načrtov ni jasno predstavila zavodom ter da jih ni dosledno zahtevala v vseh postopkih.

Veliko priložnosti za izboljšanje vidimo pri pisanju poročil strokovnjakov. Tudi v zvezi s tem se strinjamo z nekaterimi ugotovitvami računskega sodišča. Čeprav je agencija v preteklosti izdelala enotne obrazce za pisanje poročil za vsak tip akreditacije oziroma evalvacije posebej skupaj z navodili, je v poročilih še vedno veliko pomanjkljivosti, ki jih je treba nujno odpraviti. Najprej si je treba prizadevati za večjo primerljivost poročil, kar zahteva nadaljnje usposabljanje strokovnjakov na eni strani in agencije (predvsem strokovnih delavcev, ki vodijo akreditacijske in evalvacijske postopke) na drugi. Nadalje moramo doseči večjo jasnost, natančnost, nedvoumnost in objektivnost poročil, saj velikokrat ugotavljamo, da:

- so poročila za podaljšanje akreditacije študijskih programov pogosto preveč institucionalno naravnana;
- se strokovnjaki zaradi morebitnih neprijetnih posledic v upravnih postopkih izogibajo ugotavljanju neskladnosti oziroma jih omilijo tako, da jih opredelijo kot priložnosti za izboljšanje;
- včasih strokovnjaki ne proučijo akreditacijskih oziroma evalvacijskih poročil, nastalih na podlagi prejšnjih presoj, kar bi zaradi ugotavljanja razvoja in napredka zavoda morali narediti;
- so priporočila za izboljšanje kakovosti nepremišljena in pavšalna, pogosto so le parafraze naših in evropskih predpisov, pri čemer strokovnjaki premalo upoštevajo posebnosti zavoda/šole in vrste, stopnje ter narave študijskih programov. Premalo jih je povezanih z dejanskim izboljševanjem kakovosti, na primer v smislu pedagoške in raziskovalne izvirnosti, zavodom tu in tam nalagajo le dodatno administrativno delo.

Vzrokov za tako stanje je več, med njimi so:

- kljub spremembam še vedno premalo določna merila za akreditacijo in evalvacijo oziroma preveč meril, ki zahtevajo predvsem administriranje in zbiranje podatkov, premalo meril, ki bi bila podlaga za dejansko presojo kakovosti, nepregleden enoten obrazec za vloge ter dejstvo, da zaradi pričakovanih sprememb ZViS, ki bi bile podlaga za nova merila, agencija ni pripravila tolmačenja meril;

- strokovni delavci premalo poenoteno svetujejo strokovnjakom oziroma spremljajo njihovo delo ali pa jih strokovnjaki ne upoštevajo;
- da agencija kljub čedalje večjemu trudu še vedno premalo dosledno spremlja svoje prakse pri odločanju;
- da agencija poročil skupin strokovnjakov ni javno objavljala prav od začetka svojega delovanja ter da je začela odločitve sveta objavljati šele v tem samoevalvacijskem obdobju.

Za izboljšanje takega stanja bo morala agencija poleg boljših predpisov, obrazcev in navodil strokovnjakom bolj premišljeno načrtovati posvete strokovnjakov in organizirati posebne delavnice, namenjene opisani problematiki. Bolje pripravljene morajo biti tudi sestanki na agenciji, saj se je skupno reševanje vsebinskih težav šele dobro začelo. Poenotenje dela na agenciji – tako strokovnih delavcev kot sveta agencije - v smislu razlage meril, kazalnikov kakovosti, prepoznavanja pravilnega ravnanja ob upoštevanju posebnosti postopkov pa tudi vrste zavodov/šol..., navsezadnje pa tudi prepoznavanje jasne razmejitve pristojnosti vpletenih, bo pomagalo pri reševanju vrste prepoznanih težav.

2.3.2 Ugotovitve iz anket

V tem samoevalvacijskem obdobju so bili poleg zaposlenih in članov sveta, anketiramo jih vsako leto, anketirani še strokovnjaki agencije in zavodi/šole (anketiramo jih vsaki dve leti). Čeprav so bili anketni vprašalniki spremenjeni, je izsledke večinoma še vedno mogoče primerjati s tistimi, dobljenimi v prejšnjih samoevalvacijskih obdobjih, saj se po vsebini, razen podrobnejših vprašanj o samoevalvaciji agencije in dejavnih tveganja, niso bistveno spremenili.

Svet

Izsledki analize anket med člani sveta kažejo v primerjavi s preteklim letom pozitivne trende pri vseh vsebinskih sklopih vprašanj, tudi tistih, ki se nanašajo na oceno dela in sodelovanja z zaposlenimi ter splošnega zadovoljstva članov sveta.

Povprečna ocena vseh odgovorov v letu 2015 je višja kot v preteklih letih (2013 je ocena znašala 3,8; 2014 pa 4,0) in znaša 4,1.

Svet je izmed vseh vsebinskih sklopov najbolje ocenil prav delo in sodelovanje z zaposlenimi, odnose na agenciji, splošno zadovoljstvo (ocena 4,3; odklon 0,81) ter seje sveta (ocena 4,3; odklon 1,12).

V povprečnih ocenah vseh sklopov je zaznati pozitiven trend v primerjavi s preteklimi leti. Najslabše je ocenjen vsebinski sklop zadovoljstva s poročili skupin strokovnjakov in s sodelovanjem z njimi. Če si podrobneje pogledamo podatke, je ta ocena nizka, zato ker svet meni, da v registru strokovnjakov agencije ni

dovolj strokovnjakov z vseh področij (ocena 2,5). Podobna pripomba je v odgovorih zaposlenih, saj menijo, da bi agencija morala imeti več kompetentnih strokovnjakov tako iz Slovenije kot iz tujine.

Člani sveta med najpogostejšimi težavami pri svojem delu izpostavljajo objavljane posameznih dokumentov in zadev tik pred sejo, kar bodisi ne omogoča dovolj časa za celovit pregled dokumentacije, bodisi je zaradi tega lahko tvegano odločanje ali je to predstavljeno na naslednjo sejo. Člani sveta si poleg tega želijo imeti analizo sprejetih odločitev.

Zaposleni

Tudi izsledki analize anket med zaposlenimi kažejo v primerjavi s preteklim letom pozitivne trende pri vseh vsebinskih sklopih vprašanj, celo tistih, ki so bili leta 2014 slabše ocenjeni kot leta 2013. Povprečna ocena vseh odgovorov v letu 2015 je višja kot v preteklih letih (2013 je ocena bila 3,5; 2014 pa 3,3) in znaša 3,8.

Zaposleni so izmed vseh vsebinskih sklopov najbolje ocenili zadovoljstvo pri delu in sodelovanju med seboj (ocena 4,1; odklon 0,83).

V povprečnih ocenah vseh sklopov je zaznati pozitiven trend v primerjavi s preteklimi leti. Najslabše, vendar še vedno nad povprečjem, so zaposleni ocenili sodelovanje s svetom (ocena 3,2; odklon 0,92). Iz njihovih odgovorov je razvidno, da si želijo enotno zastopanje agencije, k čemur bi verjetno pripomoglo dejavnejše vključevanje članov sveta v mednarodne aktivnosti ter aktivnosti, ki niso povezane zgolj z obravnavo tematik na sejah sveta. Predlogi zaposlenih za umerjanje dela se nanašajo tako na zaposlene kot na člane sveta.

V primerjavi s preteklim letom se je najbolj zvišala ocena zadovoljstva pri delu in sodelovanja med zaposlenimi. Predlagajo več osvežitvenih seminarjev (tudi iz ZUP), ki bi omogočali njihovo strokovno rast.

Med najpogostejšimi težavami pri svojem delu navajajo uporabo ZUP v akreditacijskih postopkih, razlike v postopanju strokovnih delavcev, slabo odzivnost nekaterih strokovnjakov in njihovo zamujanje z oddajo poročila.

Zaposleni si želijo, da bi bil v prihodnje akcijski načrt sestavljen po prioritetah, sprejet prej in zapisan v skupnem dokumentu s poročilom o delu in letnim delovnim načrtom. Predlagajo več in rednejše delovne sestanke, več umerjanja dela strokovnih delavcev in članov sveta, sprotno spremljanje dela in obremenitev, s tem pa tudi uresničevanje sklepov sveta in dogovorov na skupnih sestankih, želijo si čimprejšnje vzpostavitev informacijskega sistema.

Zaposleni menijo, da je z izenačenim zaposlitvenim statusom splošno delovno ozračje na agenciji boljše.

Strokovnjaki

Izsledki analize anket med strokovnjaki kažejo v primerjavi z letom 2013, ko so bili nazadnje anketirani, nekoliko negativne trende. Povprečna ocena vseh odgovorov v letu 2015 je nižja kot v letu 2013 (ko je bila ocena 4,6) in znaša 4,0.

Strokovnjaki so izmed vseh vsebinskih sklopov najbolje ocenili zadovoljstvo s presojami, poročili in sodelovanjem (ocena 4,4; odklon 0,93). Pri tem so najvišje ocenili strokovne delavce, njihovo pripravljenost za odgovore na vprašanja oziroma pojasnila ter pomoč (4,6). Najnižje, vendar še vedno nad povprečjem, so ocenili vsebinski sklop organiziranosti in vodenja agencije (ocena 3,4; odklon 1,16), pri čemer je povprečna ocena glede ustrezne informiranosti o dejavnostih agencije in ustrezen pretok informacij znašala 3,0.

Iz vsebinskih odgovorov strokovnjakov je razvidno, da je profesionalnost strokovnih delavcev na visoki ravni, da pa so med njimi velike razlike pri načinu dela in interpretaciji dokumentov in predpisov.

Strokovnjaki priporočajo, naj se vlagateljem natančno določi elektronska oblika vložne dokumentacije, določijo naj se kriteriji za zavrnitev vloge, izboljša struktura evalvacijskega poročila, podaljša rok za oddajo poročila, omogoči istemu strokovnjaku sodelovanje v več postopkih, poveča nabor tujih strokovnjakov in strokovnjakov študentov. Priporočila, ki se nanašajo na vsebino presoj, pa merijo bolj na sistemske rešitve, ki bi omogočile začetek izvajanja študijskega programa brez akreditacije; zunanja evalvacija naj se opravi po vpisu študentov, kar bi omogočilo osredinjenje na bistvene elemente kakovosti, kot so znanstveno delo, prenos znanja v okolje, kakovost pedagoškega dela, na organizacijo letnih posvetov s šolami ter uvedbo ključnih obiskov na visokošolskih zavodih ali višjih strokovnih šolah.

Med najpogostejšimi težavami pri svojem delu strokovnjaki navajajo uporabo ZUP v postopkih, kar jim z dopolnitvami vlagatelja nalaga nepredvidljiv obseg dela. Poleg tega zaznavajo razlike v frekvenci imenovanja nekaterih strokovnjakov v več postopkih ter predlagajo več strokovnjakov študentov. Opozarjajo, da so jim pri presojah na voljo tudi nepopolni podatki oziroma podatki, ki ne ponujajo odgovorov na njihova vprašanja, nekateri vlagatelji pomanjkljivosti namerno prikrivajo. Izpostavili so še ne dovolj kakovostno in poglobljeno sodelovanje nekaterih članov skupine, predvsem v fazi priprave na obisk (branja dokumentov).

Strokovnjaki si želijo, da bi dobili informacijo o zaključku in izidu postopka, pri katerem so sodelovali. Poleg tega predlagajo več obveščanja o zanje pomembnih

dogodkih, dokumentih, spremembah, projektih, seznanitev s programom dela agencije ... Iz odgovorov je razvidno še, da pogrešajo več posvetov za obravnavo strokovnih tem.

Deležniki

Izsledki analize anket med zunanjimi deležniki kažejo v primerjavi z letom 2013, ko so bili nazadnje anketirani, pozitivne trende pri treh izmed štirih vsebinskih sklopov. Povprečna ocena vseh odgovorov v letu 2015 je nižja kot v letu 2013 (3,6) in znaša 3,5.

Zunanji deležniki so izmed vseh vsebinskih sklopov najbolje ocenili delo zaposlenih na agenciji, obveščanje in splošno zadovoljstvo (ocena 3,8; odklon 1,12). Pri tem so najvišje ocenili organizacijo obiska in uspešno udeležanje nalog in obveznosti, določenih v protokolu obiska (4,0).

Najnižje, vendar še vedno nad povprečjem, so ocenili vsebinski sklop o samoevalvacijskem poročilu agencije ter načrtovane aktivnosti za izboljšanje (ocena 3,0; odklon 1,29), vendar so pri tem pojasnili, da ga slabo ali pa sploh ne poznajo.

Iz vsebinskih odgovorov zunanjih deležnikov izhaja, da so razlike med strokovnimi delavci agencije velike in da nimajo enakih pogledov v posameznih postopkih.

Zunanji deležniki priporočajo skrajšanje postopkov in poenostavitev postopkov pri podaljšanju akreditacije, boljše obveščanje zavodov/šol o dejavnostih agencije, boljšo odzivnost agencije, poenotenje vodenja postopkov, poenoteno presojanje strokovnjakov, združevanje akreditacije več študijskih programov v en postopek, boljše usklajevanje urnika obiska, hitrejšo odzivnost agencije po oddaji vloge.

Med najpogostejšimi težavami navajajo, da morajo na dan obiska predložiti veliko dokumentacije, ki jo v kratkem času težko pripravijo. Nadalje navajajo, da se v postopkih premalo upoštevajo specifične različne vrste in stopenji študija, predvsem visokošolskih strokovnih študijskih programov in izrednega študija. Pri strokovnjakih zaznavajo različne ravni strogosti presojanja in nepoznavanje specifik in usmerjenosti posamezne članice univerze, zavoda ali šole. Podobno kot strokovnjaki tudi zunanji deležniki vidijo priložnost v osredinjenosti na ključne elemente kakovosti pri presoji.

Pri izpolnjevanju dokumentacije imajo zunanji deležniki težave z elektronskim obrazcem in s pošiljanjem velike količine dokumentov, ki mora biti predložena tudi v fizični obliki. Predlagajo večje upoštevanje dokumentacije, poslane po elektronski poti.

Zunanji deležniki pogrešajo večje število strokovnjakov iz tujine, o odločbah sveta pa menijo, da so preobsežne.

Priložnosti za izboljšanje:

Glede na vsebinske odgovore in priporočila anketirancev ugotavljamo, da je treba priložnosti za izboljšanje iskati na različnih področjih, ki zajemajo tako zunanje kot notranje deležnike pri delovanju agencije. Najpomembnejše so:

- zagon informacijskega sistema eNakvis z uporabo novih obrazcev, ki so usklajeni z različnimi deležniki,*
- nadaljevanje priprave zakona o agenciji, zagotovitev hitrejše odzivnosti agencije po prejemu vloge ter omejitev možnosti dopolnjevanja vlog v določenih primerih (npr. po ustni obravnavi ali po odločitvi sveta ...),*
- z upoštevanjem specifik posameznih postopkov, zavodov, študijskih programov ter načina njihovega izvajanja nadaljevanje umerjanja dela zaposlenih, rednih delovnih sestankov ter navodil za delo,*
- povečanje števila strokovnjakov, vpisanih v register, predvsem strokovnjakov iz različnih tujih držav ter strokovnjakov študentov,*
- poleg nadaljevanja vsakoletnih posvetov za strokovnjake tudi tematski posveti in delavnice,*
- nadaljevanje obveščanja deležnikov o pomembnih dogodkih, izobraževanjih, dosežkih in razpisih agencije, seznanjanje vseh deležnikov s samoevalvacijskim poročilom agencije,*
- pravočasna priprava kakovostnega gradiva za sejo sveta agencije, predvsem v primeru negativnih odločitev,*
- čimprejšnje sprejetje akcijskega načrta z določitvijo prioritet,*
- v letu 2016 izvesti strokovni izobraževalni seminar na predlog zaposlenih ter izobraževanje za predstavnike zavodov/šol.*

Dejavniki tveganja

Letos smo v samoevalvacijski vprašalnik prvič vnesli tudi poglavje o dejavniki tveganja (nasprotje interesov, poskusi vplivanja ...), saj smo želeli preveriti, ali in kako pogosto jih zaposleni, člani sveta in strokovnjaki pri svojem delu zaznavajo ter ali vedo, kako se v konkretnih primerih nanje pravilno odzvati.

Zaposleni

Od 20 zaposlenih na agenciji je anketo reševalo 12 zaposlenih, poglavje o dejavnih tveganja pa enajst zaposlenih.

Izsledki ankete so pokazali, da vsi zaposleni razumejo pomen instituta dolžnega izogibanja nasprotju interesov. Pri opravljanju svojega dela (vodenju postopkov) je v preteklem letu 44,4 % zaposlenih zaznalo dejansko ali mogoče nasprotje interesov, od tega polovica samo enkrat, polovica pa nekajkrat. Preostalih 55,6 % ga ni zaznalo. Vsi zaposleni vedo, kako morajo ravnati, kadar se znajdejo v nasprotju interesov. Nadalje je na vprašanje, ali so v preteklem letu deležniki poskušali vplivati na vaše delo (npr. s prigovarjanjem, prepričevanjem, ponujanjem različnih ugodnosti, celo z grožnjami), 70 % zaposlenih odgovorilo negativno, 30 % pa jih je temu pritrdilo. Od slednjih jih je 50 % odgovorilo, da se je to zgodilo samo enkrat, 50 % pa, da se je to zgodilo nekajkrat. Vendar pa je iz odgovorov mogoče razbrati, da je seznanjenost oziroma poučenost zaposlenih o tem, kako ravnati v takem primeru, zelo dobra, saj so na to vprašanje vsi odgovorili pritrdilno.

Tudi v zvezi z omejitvami in dolžnostmi javnih uslužbencev glede sprejemanja daril je iz odgovorov zaposlenih razvidno, da je njihova seznanjenost s tem 100 %. Med tistimi, ki so v preteklem letu v zvezi z opravljanjem svojega dela darilo dejansko prejeli, je 9 % zaposlenih, 91 % pa ga ni prejelo.

Priložnosti za izboljšanje:

Iz pridobljenih odgovorov je mogoče sklepati, da zaposleni razumejo pomen in poznajo značilnosti mogočih dejavnih tveganja ter da vedo, kako pravilno ravnati, kadar se ti dejavniki uresničijo. Zagotovo je k navedenemu pripomogla skrb vodstva za redno uresničevanje ukrepov, ki so v registru tveganj agencije, ter splošna želja in pripravljenost zaposlenih za izpopolnjevanje svojega znanja in vedenja o etiki in integriteti pri delu (javnih uslužbencev). Ker se je v preteklem letu pri opravljanju svojega dela z vsaj enim izmed dejavnih tveganja srečala skoraj polovica zaposlenih, je treba ozaveščanje o tem nadaljevati (seminarji, opozarjanje zaposlenih na nove mogoče oblike dejavnih tveganja) in jih s pomočjo dobrih praks še naprej spodbujati k nepristranskemu in strokovnemu delovanju.

Svet

Od skupaj enajst članov, kolikor jih šteje svet, je samoevalvacijski vprašalnik, vključno s poglavjem o dejavnih tveganja, rešilo šest članov sveta.

Njihov odgovor na vprašanje, ali razumete pomen inštituta dolžnega izogibanja nasprotju interesov, je bil v celoti pozitiven. V preteklem letu je dejansko ali mogoče nasprotje interesov pri opravljanju dela (odločanju v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih) nekajkrat zaznalo 16,7 % članov sveta, 83,3 % pa pri tem ni imelo težav. Člani sveta so v celoti pozitivno odgovorili tudi na vprašanje,

ali vedo, kako morajo ravnati, kadar se znajdejo v nasprotju interesov, vendar pa so v nadaljevanju izbirali različne odgovore, ki so jim bili v zvezi s tem dani na izbiro.

O poskusih vplivanja deležnikov na delo članov sveta (npr. s prigovarjanjem, prepričevanjem, ponujanjem različnih ugodnosti, celo z grožnjami) je 83,3 % članov sveta odgovorilo, da v preteklem letu niso imeli težav, na preostalih 16,7 % pa so deležniki skušali vplivati nekajkrat. Člani sveta so na vprašanje, ali vedo, kako ravnati v tem primeru, odgovorili v celoti pozitivno, vendar so med ponujenimi odgovori izbirali različne. 66,7 % članov sveta je odgovorilo, da pritiskom ne popustijo in strokovno opravijo svoje delo, 33,3 % pa, da o poskusih vplivanja obvestijo predsednika sveta, direktorja agencije, člane sveta in odprejo razpravo na seji ter da pritiskom ne popustijo in strokovno opravijo svoje delo.

Priložnosti za izboljšanje:

Čeprav je iz izsledkov ankete razvidno, da so člani sveta dobro seznanjeni s pomenom posameznih dejavnikov tveganja in da jih pri svojem delu občasno tudi prepoznavajo, so bili odgovori o načinu ravnanja v konkretnih primerih, ko se ti dejavniki uresničijo, precej »razpršeni«. V prihodnosti bi bilo zato za člane sveta smiselno organizirati seminar oziroma izobraževanje, ki bi ga vodili strokovnjaki s področja etike in integritete, na katerem bi imeli možnost osvežiti in dopolniti svoje znanje ter dobiti odgovore o najustreznejših ravnanjih v konkretnih primerih.

Strokovnjaki

Od 200 strokovnjakov v registru strokovnjakov agencije je samoevalvacijski vprašalnik za leto 2015, vključno s poglavjem o dejavnikih tveganja, izpolnilo 31 strokovnjakov. Treba pa je upoštevati, da v akreditacijskih postopkih aktivno sodeluje 130 strokovnjakov.

Odgovori strokovnjakov na vprašanje, ali razumejo pomen instituta dolžnega izogibanja nasprotju interesov, so bili večinoma pozitivni (93,3 %), 6,7 % pa jih je navedlo, da tega instituta ne poznajo.

Pri opravljanju svojega dela (presoje v postopkih akreditacije in zunanje evalvacije) je dejansko ali mogoče nasprotje interesov zaznalo 12,9 % strokovnjakov, od teh polovica samo enkrat, druga polovica pa nekajkrat. 87,1 % strokovnjakov pri tem sploh ni imelo težav. Na vprašanje, ali vedo, kako ravnati, če pride do nasprotja interesov, je pozitivno odgovorilo 76,7 % strokovnjakov, 23,3 % pa jih je navedlo, da tega ne vedo. Odgovori tistih, ki so se opredelili, da vedo, kako morajo ravnati, so bili različni, največ pa jih je napisalo, da v takšnih primerih obvestijo strokovnega delavca ali vodstvo agencije ali se izločijo iz skupine strokovnjakov/umaknejo iz presoje.

V zvezi s poskusi vplivanja deležnikov na delo strokovnjakov, npr. s prigovarjanjem, prepričevanjem, ponujanjem različnih ugodnosti, celo z grožnjami, je imelo nekajkrat težave le 9,7 % strokovnjakov, 90,3 % pa jih je navedlo, da teh težav niso imeli. So pa večinoma seznanjeni z načinom pravnega ravnanja v primerih poskusov vplivanja nanje, saj jih je 86,7 % na to vprašanje odgovorilo pritrdilno, 13,3 % tega ne ve. Opisi konkretnih ravnanj strokovnjakov v primerih poskusov vplivanja se razlikujejo.

Priložnosti za izboljšanje:

Iz izsledkov ankete je razvidno, da seznanjenost strokovnjakov s pomenom in značilnostmi dejavnikov tveganja ni stoočstotna, njihovo ravnanje v konkretnih primerih se med seboj nekoliko razlikuje. Na agenciji bomo zato za strokovnjake pripravili informativno gradivo, ki jim bo v pomoč pri prepoznavanju glavnih značilnosti mogočih dejavnikov tveganja in njihovem preprečevanju. Gradivo bomo poslali vsem strokovnjakom na njihove elektronske naslove. O oblikah in značilnostih dejavnikov tveganja bomo še podrobneje kot doslej seznanjali kandidate za nove strokovnjake agencije pri obvezem izobraževanju.

Podrobnejša analiza vseh anket je v prilogi.

3. SKLADNOST DELOVANJA AGENCIJE S STANDARDI ESG

Primerjava skladnosti delovanja agencije s standardi ESG je pripravljena po metodologiji iz prejšnjih SEP (za leti 2013 in 2014), tako da sledimo ugotovitvam mednarodne skupine presojevalcev po standardih ESG, zapisanih v evalvacijskemu poročilu ob včlanitvi v združenje ENQA 6. marca 2015 (poročilo ENQA), ter jim dodajamo samoevalvacijske ugotovitve. Razlika je, da ne bomo navajali vseh standardov, temveč le tiste, pri katerih skupina presojevalcev ENQA ni ugotovila popolne skladnosti delovanja agencije z njimi. Gre za sedem standardov, za šest standardov (standardi: 2.3, 2.5, 2.6, 3.1, 3.5 in 3.7) je skupina ugotovila bistveno skladnost (substantially compliant), za enega (standard: 3.4) pa delno (partially compliant). Poleg tega so to standardi, ki so veljali do njihove prenove maja 2015, vendar jih je vsebinsko mogoče primerjati z novimi ESG.

Pred obravnavo po posameznih standardih povzemamo najpomembnejše pozitivne ugotovitve presojevalcev ENQA ter njihova priporočila za izboljšanje dela. Med prednosti spadajo predvsem:

- prepoznana in uveljavljena vloga agencije v slovenskem visokošolskem prostoru;
- sprotna in periodična (ciklična) presoja tako visokošolskih zavodov (zavodov) in študijskih programov kot tudi višjih strokovnih šol (šol);
- težnje po prehodu na podaljšanje akreditacije zavodov in postopno opuščanje podaljšanja akreditacije študijskih programov, kar se trenutno odraža v (pre)velikem številu akreditacijskih postopkov in obiskov na zavodih ter zato preveliki obremenitvi zavodov;
- močan razvojni potencial agencije pri njenem delovanju, kar presega potencial, ki je viden pri drugih agencijah v evropskem visokošolskem prostoru.

Priložnosti za izboljšanje pa so presojevalci prepoznali v:

- poenotenem razumevanju in tolmačenju meril za akreditacijo med vsemi deležniki, hkrati pa so svetovali, naj se merila ne spreminjajo prepogosto;
- spremembi postopkov nenehnega in nadaljnega spremljanja kakovosti na zavodih z opustitvijo postopkov podaljšanja akreditacije študijskih programov in prehodom na institucionalno podaljšanje akreditacije, kar se bo odražalo tudi v pripravi ustreznih mehanizmov za spremljanje kakovosti (follow-up), ter
- ureditvi financiranja agencije iz državnega proračuna.

3.1 STANDARDI ESG, PRI KATERIH JE BILA UGOTOVLJENA BISTVENA SKLADNOST DELOVANJA AGENCIJE (SUBSTANTIALLY COMPLIANT)

Standard ESG 2.3: KRITERIJI ZA ODLOČANJE

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da so vsa merila agencije javno dostopna in objavljena na njeni spletni strani. Skupine strokovnjakov pri presojah in pisanju skupnih oziroma evalvacijskih poročil uporabljajo standardizirane obrazce (predloge za pisanje poročil) in navodila za njihovo izpolnjevanje, pripravljena v skladu s področji presoje po merilih. Svet agencije vse odločitve o akreditacijah in zunanjih evalvacijah sprejema na podlagi objavljenih meril za akreditacijo oziroma zunanjo evalvacijo (merila). Pred sprejemom dokončne odločitve sveta imajo vlagatelji možnost za pripombe k poročilom skupin strokovnjakov.

Agencija ima več ukrepov, s katerimi zagotavlja doslednost v postopkih odločanja. Takšni ukrepi so:

- usposabljanje strokovnjakov (usposabljanje kandidatov za vpis v register strokovnjakov, posveti strokovnjakov), članov sveta in zaposlenih;
- poslovnik kakovosti;
- priročnik za strokovnjake, ki natančno opredeljuje njihovo delo ter uporabo in razlago meril;
- sodelovanje strokovnih delavcev s strokovnjaki in njihova pomoč med obiski zavodov/šol;
- dobro delujoč pritožbeni sistem;
- anketiranje, s katerim meri zadovoljstvo deležnikov in si zagotavlja informacije o kakovosti svojega delovanja in storitev v celoti (tudi o delu strokovnih delavcev in skupin strokovnjakov). S tem je zagotovljen sklenjen krog kakovosti. Namen takega pridobivanja informacij je nenehno izboljševanje akreditacijskih in evalvacijskih orodij.

Skupina prepoznava več ukrepov, s katerimi se zagotavlja konsistentna razlaga meril, vendar pa precejšnje število njihovih sprememb otežuje dosledno interpretacijo. Ugotavlja, da je agencija v zadnjih letih veliko truda vložila v zagotavljanje objektivnih in preglednih postopkov odločanja. Premik v pozitivno smer na tem področju kaže tudi uvedba različnih mehanizmov, kot npr. spremenjen in bolj ciljno usmerjen sistem usposabljanja kandidatov za vpis v register strokovnjakov, posveti zanje ter objavljena metaanaliza. Različne analize poročil in odločitev sveta agencije se lahko uporabljajo tudi kot orodje za poglobljeno razumevanje različnih vlog in odgovornosti med zaposlenimi, člani sveta in strokovnjaki agencije.

Priporočilo ENQA:

Agencija bi morala okrepiti prizadevanja za utrditev razumevanja meril ter razviti in javno objaviti njihovo tolmačenje.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Priporočila iz SEP 2014, da imajo absolutno prednost v naslednjem samoevalvacijskem obdobju nadaljnje aktivnosti za čimprejšnje testiranje, usklajevanje z deležniki in vzpostavitev eNakvis, niso bila v celoti udeležena. Pripravljeni in potrjeni so bili novi obrazci za akreditacijo in evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov, ki vsebujejo tolmačenje meril v obliki navodil za izpolnjevanje obrazca. Novi obrazci bodo del informacijskega sistema, navodila za tolmačenje posameznih področij presoje pa njihov sestavni del. S tem bo vsem deležnikom zagotovljena transparentna in jasna razlaga za izpolnjevanje obrazcev za akreditacijo in zunanjo evalvacijo. Informacijski sistem trenutno še ni v celoti implementiran, zato tudi navodila za tolmačenje posameznih področij presoje niso dosegljiva vsem deležnikom, so pa dostopna nekaterim, ki sodelujejo pri testiranju eNakvis in novih obrazcev.

Opozarjamo pa, da bo treba nove obrazce uskladiti z novelo ZViS oziroma novimi merili, nastalimi na njegovi podlagi in na podlagi novih standardov ESG. Žal to ni odvisno samo od agencije, temveč predvsem od (ne)sprejetja novele.

Priložnosti za izboljšanje:

Čimprejšnja in dokončna implementacija eNakvis ter spremenjenih obrazcev za akreditacijo in zunanjo evalvacijo s pripadajočimi navodili.

Standard ESG 2.5: POROČANJE

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da agencija v skladu z določbami 51.f člena ZViS javno objavlja (na svoji spletni strani) svoje odločitve in tudi poročila skupin strokovnjakov o akreditacijah in zunanjih evalvacijah, razen negativnih odločitev o prvi akreditaciji zavodov in študijskih programov ter z njimi povezanih poročil. Da bi zagotovili ustrezno primerljivost in usklajenost poročil, so strokovnjakom v pomoč različni dokumenti: pomoč za pripravo, organizacijo in izvedbo presoj (Priročnik za strokovnjake), predloge za pisanje poročil in navodila za njihovo izpolnjevanje. Za vsako področje presoje morajo strokovnjaki pripraviti ustrezno analizo stanja ter izpostaviti in utemeljiti prednosti, priložnosti za izboljšanje in morebitne neskladnosti. Predloge za pisanje poročil vsebujejo tudi prostor za širše analize prednosti in priložnosti za izboljšanje.

Da bi poudarili in ohranili zunanji del oziroma neodvisnost ocenjevalnega postopka, zaposleni na agenciji, ki so pooblaščen za vodenje postopkov, ne pišejo poročil skupin strokovnjakov.

Skupina presojevalcev ugotavlja, da ni povsem jasno, kako se spodbuja izboljševanje notranjih sistemov kakovosti na zavodih/šolah. Ali so to opredeljene prednosti, priložnosti za izboljšanje in neskladnosti oziroma celotno delovanje agencije, ki vodi in spodbuja dialog z deležniki. Iz razgovorov je ugotovila, da si tako ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, kot drugi deležniki želijo več podobnih informacij in analiz stanja, ki bi jih pripravila agencija.

Čeprav bi šlo lahko po eni strani za neskladnost s tem standardom ESG, ker agencija ne objavlja negativnih odločitev v postopkih prve akreditacije, skupina ugotavlja, da ni javnega interesa po tovrstnih podatkih, saj se ti programi ne bodo izvajali.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Priložnosti za izboljšanje iz preteklega samoevalvacijskega poročila (za leto 2014) so bile usmerjene predvsem v organizacijo in izvedbo rednih posvetov, tematskih delavnic ter k dodatnemu usposabljanju strokovnjakov agencije, za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti dela strokovnjakov ter agencije. Ker je bil akcijski načrt sprejet šele v drugi polovici leta 2015, so se načrtovane aktivnosti premaknile tudi v leto 2016. Novembra 2015 je bilo organizirano usposabljanje kandidatov za vpis v register strokovnjakov agencije, decembra pa petdnevno usposabljanje študentov strokovnjakov (v okviru projekta EIQAS). Rezultat slednjega je bil vodnik za študente (Student's Guide to ESG), ki predstavlja študentski vidik, primere dobrih praks in napotke za presojo notranjih sistemov kakovosti v postopkih za zunanje zagotavljanje kakovosti. Spodbujanje izboljševanja notranjih sistemov kakovosti na zavodih/šolah je zaznati tudi v dejavnostih agencije, kot npr.: sodelovanje zaposlenih kot zunanjih predavateljev na različnih dogodkih, ki so jih organizirali deležniki (usposabljanje notranjih presojevalcev kakovosti na UP), posvet ob peti obletnici delovanja agencije (v začetku leta 2016), posvet za strokovnjake, ki je predviden v mesecu aprilu 2016.

Priložnosti za izboljšanje:

Ugotavljamo veliko željo in potrebo deležnikov v visokem in višjem šolstvu po organizaciji posvetov in delavnic o različnih temah, povezanih z izboljševanjem sistemov kakovosti, zato je treba aktivnosti nadaljevati (organizacija dogodkov, kot so posveti, delavnice, usposabljanja, sodelovanje zaposlenih agencije pri različnih dogodkih, ki jih organizirajo deležniki v visokem šolstvu, za povečanje prepoznavnosti dela agencije ter spodbujanje in izboljševanje kakovosti na zavodih/šolah). Nujno je treba začeti posebne delavnice s predstavniki (komisij za kakovost) zavodov/šol in jih sistematično nadaljevati. To bi morala postati stalna (vsakoletna) naloga agencije.

Standard ESG 2.6: POSTOPKI NADALJNJEGA SPREMLJANJA KAKOVOSTI

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da je akreditacija v vseh postopkih dodeljena za največ sedem let. V postopkih podaljšanja akreditacije zavodov in študijskih programov ter zunanjih evalvacij šol se spremlja napredek in razvoj notranjih sistemov kakovosti od zadnje akreditacije oziroma zunanje evalvacije. V postopkih podaljšanja akreditacije so bile vse univerze pozvane, da v odgovoru na poročilo skupine strokovnjakov priložijo akcijske načrte za prihodnji razvoj in izboljšanje.

Pri podaljšanju akreditacije za krajši čas (do treh let) je t.i. follow-up del postopka. V teh primerih skupine strokovnjakov presojuje odpravo ugotovljenih neskladnosti v skladu z zakonom, merili in priporočili.

Na splošno ni formalnih orodij za spremljanje nadaljnjih ukrepov izboljševanja sistemov kakovosti v postopkih podaljšanja akreditacije. Edini ukrep, ki kaže na ustreznost postopkov follow-up, je zahteva agencije, da zavodi pred dokončno odločitvijo o podaljšanju akreditacije priložijo akcijske načrte na podlagi ugotovitev iz zunanjih evalvacij. Kljub temu pa agencija opravlja veliko aktivnosti, ki ji omogočajo spremljanje razvoja in izboljševanja kakovosti zavodov/šol. Sem spada zbiranje in analiziranje letnih samoevalvacijskih poročil zavodov/šol, številni postopki podaljšanja akreditacije študijskih programov, v katerih se presoja tudi izpolnjevanje meril na institucionalni ravni.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Priporočila SEP 2014 so bila usmerjena predvsem v okrepitev prizadevanj za opustitev postopkov, povezanih s podaljšanjem akreditacije študijskih programov, ter za prehod na institucionalno akreditacijo. S tem preходом bi se poleg zmanjšanja števila postopkov omogočile celovitejše in bolj poglobljene presoje na institucionalni ravni, pa tudi na programski, hkrati pa zagotovilo dovolj prostora (in časa) za uspešen razvoj in implementacijo modela nadaljnjega spremljanja kakovosti. Tudi v tem samoevalvacijskem obdobju so se nadaljevala intenzivna pogajanja in sodelovanja zaposlenih agencije ter članov sveta pri pripravi predlogov sprememb ZViS. Kot je razvidno že iz SEP preteklih let, bi sprememba zakonodaje vplivala na spremembo aktov sveta ter formalno ureditev postopkov nadaljnjega spremljanja sistemov kakovosti, s čimer bi na eni strani razbremenili zavode številnih postopkov podaljšanja akreditacije študijskih programov, na drugi pa okrepili svetovalno vlogo agencije prek t.i. vzorčnih evalvacij in vzpostavili učinkovito spremljanje kakovosti na zavodih (follow-up).

Priložnosti za izboljšanje:

Ugotavljamo, da je stanje na tem področju praktično nespremenjeno, kljub nenehnemu opozarjanju agencije na preveliko število postopkov podaljšanja akreditacije študijskih programov in ugotovitev iz zunanjih evalvacijskih poročil mednarodnih združenj. Agencija je v tem samoevalvacijskem obdobju zelo aktivno sodelovala pri predlogih za spremembo ZViS, ki bi uredili prehod na

institucionalno evalvacijo, hkrati pa uzakonili jasnejše določbe o ustanavljanju novih zavodov, vzorčne evalvacije študijskih programov (follow-up), natančnejše in preglednejše akreditacijske in evalvacijske postopke (tudi izrednih evalvacij). Veliko predlogov agencije je - za razliko od prejšnjih poskusov spreminjanja ZViS - zdaj v predlogu novele upoštevanih, vendar zadnja usklajevanja med deležniki še potekajo.

Smotrnost in potrebnost prehoda na institucionalno evalvacijo, ureditev stalnega spremljanja (follow-up) oziroma natančna formalizacija postopkov nadaljnega spremljanja kakovosti je bila večkrat utemeljena, zato mora agencija vztrajati pri tem. Čimprejšnja sprememba ZViS je nujna tudi zaradi podlage za spremembo meril, v katerih mora agencija upoštevati še nove standarde ESG. Če se deležniki o spremembi ZViS ne bodo mogli dogovoriti oziroma če novela ne bo sprejeta, pa si mora agencija prizadevati za čimprejšnje sprejetje zakona o agenciji, s katerim bi celovito uredili vsa področja njenega delovanja.

Standard ESG 3.1: UPORABA POSTOPKOV ZUNANJEGA PREVERJANJA KAKOVOSTI VISOKOŠOLSКИH ZAVODOV

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da je agencija glede na relativno kratek obstoj (ustanovljena 2010) med deležniki spoštovana organizacija, ki je s svojo zavzetostjo včasih nad sedanjo zakonsko ureditvijo. Iz poročila je razvidno, da veljavni ZViS ovira popolnoma uravnotežen sistem zagotavljanja kakovosti agencije, ki bi spodbujal tako razvoj notranjih sistemov kakovosti na zavodih/šolah kot zagotavljal optimalno izvedbo vseh aktivnosti zunanjega sistema kakovosti (presoj). Predlog agencije, po katerem bi sistem uravnotežili, je prehod na institucionalno podaljšanje akreditacije. To bi zahtevalo zakonske spremembe.

Skupina presojevalcev je pohvalila agencijo za dobro delo, ki ga je opravila od ustanovitve, kljub omejitvam, ki ji jih določa veljavna zakonodaja.

Delovanje agencije je popolnoma skladno s standardi ESG 2.1, 2.2, 2.4, 2.7 in 2.8 ter bistveno skladno s standardi ESG 2.3, 2.5 in 2.6.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da je skupina presojevalcev ponekod ugotovila bistveno (in ne popolno) skladnost delovanja agencije s standardi ESG tudi zaradi določb ZViS. V zadnjem samoevalvacijskem obdobju smo še več časa kot v preteklih obdobjih porabili za pripravo predloga sprememb ZViS, vendar še ni popolnoma usklajen med vsemi deležniki. Če predlagane spremembe zakonodaje ne bodo sprejete, agencija ne bo mogla sprejemati ustreznih ukrepov ter pripraviti sprememb lastnih aktov, ki bi pripomogli k izboljšanju uspešnosti in učinkovitosti njenega dolgoročnega delovanja, kar pa bo vplivalo tudi na notranje sisteme kakovosti zavodov/šol.

Priložnosti za izboljšanje:

Takoj po sprejetju novele ZViS mora agencija pripraviti in z deležniki uskladiti nova merila, v katerih je treba upoštevati tudi nove standarde ESG. V njih mora natančneje predpisati predvsem merila, po katerih bo presojala notranje sisteme kakovosti zavodov/šol, stalno spremljala kakovost (follow-up) in izvajala akreditacijske postopke.

Standard ESG 3.5: IZJAVA O POSLANSTVU

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da so poslanstvo, vizija in strateške usmeritve agencije jasne, javno objavljene in ustrezne. Ključne izjave in strateške usmeritve pa bi morale biti prevedene tudi v poslovni načrt agencije. Prostor za izboljšanje vidi v delitvi odgovornosti in dela z relevantnimi deležniki, kar bi moralo biti boljše dodelano v uradnih dokumentih agencije.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da ima agencija sprejete vse ključne strateške dokumente, poslanstvo, vizijo in strategijo delovanja do leta 2016. Veliko strateških ciljev je bilo v celoti uresničenih, nekatere pa je treba (poleg novih ciljev) deloma predrugačene ali bolj natančno določene zapisati v nove strateške dokumente. V akcijskem načrtu agencije za leto 2015 je bilo predvideno imenovanje delovne skupine za pripravo teh dokumentov, vendar to ni bilo narejeno. Pred tem smo si želeli namreč pridobiti še mnenja vseh deležnikov o preteklem delu agencije in njihove predloge za izboljšave. Zbirali smo jih na posvetu ob peti obletnici delovanja agencije, z anketiranjem, pa tudi v medresorski skupini za prenovo ZViS ter na različnih sestankih.

Priložnosti za izboljšanje:

Ugotavljamo, da je treba imenovati delovno skupino za pripravo srednjeročnih strateških dokumentov agencije ter posebno pozornost nameniti:

- *razvoju notranjih sistemov kakovosti na zavodih/šolah,*
- *sodelovanju pri oblikovanju ali določanju sprememb zakonodaje (spremembe ZViS oziroma poseben zakon o agenciji), kar bo podlaga za izboljšanje akreditacijskih postopkov in predvsem določnejša merila agencije (za podelitev akreditacije na eni strani (izpolnjevanje minimalnih standardov kakovosti) in podaljšanje na drugi (stalen razvoj in izboljševanje z določitvijo standardov, ki presegajo minimum),*
- *izboljšanju zunanjih presoj in priporočil za izboljšanje kakovosti zavodov/šol,*
- *ob upoštevanju zakonskih sprememb dokončni prilagoditvi obrazcev za vloge in eNakvis,*
- *mednarodnemu sodelovanju in prenosu dobrih praks,*

- *upoštevanju evropskih dokumentov s področja kakovosti v visokem šolstvu (novi ESG ipd.),*
- *aktivnejšemu sodelovanju z deležniki ter strokovnjaki agencije,*
- *izboljšanju informiranosti vseh deležnikov,*
- *izboljšanju svetovalne vloge agencije (tudi s sodelovanjem v evropskih projektih ter medresorskih in mednarodnih delovnih skupinah, na posvetih, delavnicah in sestankih),*
- *izboljšanju prepoznavnosti agencije.*

Standard ESG 3.7: UPORABA POSTOPKOV IN KRITERIJEV ZA ZUNANJE ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Agencija ima vsa formalna in pravna orodja, ki določajo njeno delovanje.

Merila so bila razvita v posvetovanju z zunanjimi deležniki in so javno dostopna na spletni strani agencije. Na njej je objavljen tudi obrazec za vlogo za akreditacijo oziroma evalvacijo. Javno objavljen je priročnik za strokovnjake, ki obravnava šest različnih akreditacijskih in evalvacijskih postopkov. Njihove naloge in obveznosti se v posameznih postopkih nekoliko razlikujejo, vsem pa je skupno, da agencija v skupine za presojo imenuje vsaj tri strokovnjake (od tega enega študenta in enega tujega strokovnjaka). Postopek se začne na predlog vlagatelja (razen v primeru izredne evalvacije). V vseh postopkih podaljšanja akreditacije in pri zunanjih evalvacijah je predviden obisk na zavodu/šoli, podlaga za presojo pa sta samoevalvacijsko poročilo in izpolnjena vloga. Obiski so predvideni skoraj v vseh postopkih, razen prvih akreditacijah študijskih programov, pri katerih so izjema.

Vse odločitve sveta, končna evalvacijska oz. akreditacijska poročila skupin strokovnjakov so javno objavljena na spletni strani agencije, razen negativnih odločitev (in poročil skupin strokovnjakov) o prvih akreditacijah.

Neformalni postopki nadaljnega spremljanja izboljševanja kakovosti so vzpostavljeni, ob prehodu na institucionalno podaljšanje akreditacije bi jih bilo treba formalno opredeliti. Ob trenutnem stanju in zakonodaji, pri tolikšnem številu akreditacij in zunanjih evalvacij, uvajanje novega formalnega sistema spremljanja (follow-up) ne bi bilo smiselno.

Priporočilo ENQA:

Predlagano je izboljšanje integracije zavodov/šol ter izdelava smernic za pripravo samoevalvacijskih poročil ter vlog za akreditacijo, kar pa agencija že načrtuje in pripravlja.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da priporočilo iz SEP 2014 ter z njim povezana priprava smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil zavodov/šol iz akcijskega načrta agencije za leto 2015 nista v celoti uresničena. Agencija se je odločila, da bo počakala na

uveljavitev novele ZViS. V pomoč bodo tudi ugotovitve, nastale v projektu EIQAS, v katerem sodeluje kot enakovreden partner. Ena izmed bistvenih nalog projekta je namreč priprava vodnika za spremljanje notranjih sistemov kakovosti, in sicer v skladu z novimi ESG. Spoznanja iz omenjenega vodnika bodo uporabljena kot osnova za pripravo smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil, saj v partnerski strukturi projekta sodelujejo tudi slovenski visokošolski zavodi (UL in UNG) in študenti (strokovnjaki) iz štirih držav, hkrati pa so v vodniku upoštevana mnenja in komentarji t.i. nacionalnih posvetovalnih organov, ki jih sestavljajo predstavniki različnih zavodov/šol, ki niso partnerji projekta.

Priložnosti za izboljšanje:

Po uveljavitvi novele ZViS in sprejetju končnega (usklajenega) vodnika za spremljanje notranjih sistemov kakovosti v okviru projekta EIQAS se imenuje delovna skupina, ki naj pripravi predlog smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil zavodov/šol. Predlog naj se na posebnih delavnicah predstavi njihovim komisijam za kakovost, pa tudi strokovnjakom agencije. Usklajene smernice se javno objavijo na spletnih straneh.

3.2 STANDARD ESG, PRI KATEREM JE BILA UGOTOVLJENA DELNA SKLADNOST DELOVANJA AGENCIJE (PARTIALLY COMPLIANT)

Standard ESG 3.4: VIRI

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina je ugotovila, da je na agenciji zaposlenih 24 delavcev, da je nastanjena v centru Ljubljane, uporablja najete prostore v izmeri 900 m², kar ustreza za 30 delovnih mest. Letni razgovori direktorja z zaposlenimi so ustaljeni, prizadeva si za njihov razvoj.

Ker ima agencija status neposrednega proračunskega uporabnika, se za lastno finančno vzdržnost dogovarja neposredno z ministrstvom, pristojnim za finance, in ne z ministrstvom, pristojnim za visoko šolstvo. V skladu z 51.m členom ZViS se sredstva za delovanje agencije zagotavljajo iz državnega proračuna. Trenutno pa se delovanje agencije večinoma financira iz evropskega socialnega sklada (60%) in delno iz proračuna RS (40%). Sredstva iz ESS so predvidena do konca avgusta 2015, zato so do takrat zagotovljeni vsi finančni, človeški in materialni viri.

Skupina presojevalcev ugotavlja, da so dosedanja letna sredstva zadoščala za celotno delovanje, tudi za razvojno in analitično dejavnost agencije. Skrbi pa jo velik odstotek financiranja iz sredstev ESS. Prevedeno v kadrovske politiko to pomeni, da ima 14 od 24 zaposlenih pogodbo o delu za določen čas. Čeprav je splošna zaveza MIZŠ, da bo ponudil podporo agenciji v pogajanjih z ministrstvom za finance, skupina presojevalcev meni, da je finančni položaj agencije ogrožen. Zato je odločila, da je delovanje agencije le delno skladno s tem standardom ESG. Rešitve so po eni strani mogoče v zagotavljanju sredstev za delovanje

agencije iz državnega proračuna, po drugi strani pa se je na obisku omenjala tudi možnost zaračunavanja postopkov akreditacij in zunanjih evalvacij.

Glede na okoliščine skupina presojevalcev ugotavlja, da je treba to področje reševati v nacionalnem kontekstu in da je zunaj nadzora agencije.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

V tem samoevalvacijskem obdobju so se nadaljevala še intenzivnejša prizadevanja in pogajanja za ureditev stabilnega financiranja agencije po izteku projekta ESS. To je bilo tesno povezano z načrtovanjem kadrovske stabilnosti oziroma zaposlitvijo delavcev za nedoločen čas in načrtovanjem nalog v akcijskem načrtu za leto 2015.

Finančni viri

Avgusta 2015 se je delno financiranje iz projekta ESS končalo, zato je bilo treba nujno urediti dolgoročno oziroma stabilno financiranje agencije. V nasprotnem primeru bi bilo njeno delovanje močno oteženo, če ne onemogočeno, saj so vsi stroški akreditacij in zunanjih evalvacij po ZViS v celoti obveznost agencije, večina nalog, približno dve tretjini, pa je bila financirana iz sredstev ESS.

Iz sredstev ESS so se tako do avgusta 2015 financirale tudi plače 14 zaposlenih za določen čas ter kumulativni stroški za celotno dejavnost agencije. Po dolgotrajnih pogajanjih z ministrstvom, pristojnim za finance, je agenciji konec avgusta uspelo zagotoviti proračunska sredstva za prihodnje delovanje. Ob koncu projekta ESS so bila agenciji iz tekoče proračunske rezerve dodatno zagotovljena minimalna sredstva za delovanje do konca leta 2015. Ker je agencija v letih 2012, 2013 in 2014 za svoje delovanje porabila nekoliko več sredstev (od 1,2 do 1,3 milijona evrov), kot ji jih je bilo zagotovljenih v proračunih za leti 2016 in 2017, direktor štirim strokovnim delavcem ni podaljšal pogodbe o zaposlitvi. Po potrditvi proračunov je preostalih 10 delavcev 1. oktobra 2015 zaposlil za nedoločen čas.

Priložnosti za izboljšanje:

Agencija si bo morala še naprej prizadevati, da se sredstva, določena v proračunih za leti 2016 in 2017, ob morebitnih rebalansih proračunov ne bi zmanjševala. Rezerve ob morebitnem zmanjšanju namreč ni.

Kadrovski viri

Na agenciji je bilo avgusta 2015 14 zaposlenih, financiranih iz sredstev ESS. Kot je bilo omenjeno v prejšnjih SEP, se je negotovost njihove zaposlitve delno odražala pri delovnih razmerah oziroma odnosih na agenciji, kar je bilo razvidno tudi iz anket.

Analiza ankete o zadovoljstvu zaposlenih na agenciji kaže v primerjavi s preteklima samoevalvacijskima obdobjema pozitiven premik na tem pomembnem področju.

Negativne trende v letu 2014 pri posameznih vsebinskih sklopih (o zadovoljstvu pri delu in sodelovanju med zaposlenimi...) so zamenjali pozitivni, in sicer pri teh in vseh drugih vsebinskih sklopih. Če je bila povprečna ocena vseh odgovorov v letih 2013 in 2014 3,4, je v letu 2015 višja in znaša 3,8. Zanimivo je, da so zaposleni najbolje ocenili prav zadovoljstvo pri delu in sodelovanje med seboj (v letu 2014 je bila ocena komaj 2,5, leta 2015 pa 4,1), kar je v primerjavi s prejšnjimi samoevalvacijskimi obdobji zelo velik napredek.

Sklepamo lahko, da je k tako velikemu izboljšanju poleg ureditve financiranja agencije in s tem stabilnejše zaposlitve strokovnih delavcev pripomoglo več dejavnikov, med njimi so: boljša seznanjenost zaposlenih z odločitvami vodstva in obveščenost o dogodkih na agenciji in zunaj nje, učinkovitejše vodenje skupnih sestankov in pisanje zapisnikov o tem, umerjanje dela oziroma skupno reševanje težav tudi na posebnih sestankih ipd.

Zaposleni so pogosteje aktivno sodelovali na skupnih sestankih, skupaj so pripravili nekatera navodila, npr. za poenoteno ravnanje v akreditacijskih postopkih, vsi so imeli možnost za sodelovanje pri pripravi novih obrazcev za eNakvis ...

Organizirana sta bila tudi osvežitvena seminarja iz ZUP ter etike, integritete in nasprotja interesov.

Priložnosti za izboljšanje:

Čeprav se je delovno ozračje oziroma odnosi v kolektivu izboljšalo, je treba aktivnosti, za to določene v akcijskem načrtu, nadaljevati. Več naj bo vnaprej pripravljenih umerjevalnih sestankov v zvezi z reševanjem težav, ki jih imajo zaposleni pri svojem delu.

Informacijsko-komunikacijski viri

Od avgusta 2015 je informacijski sistem (eNakvis) izdelan in deluje na lokalnem strežniškem okolju, zato javnosti še ni dostopen. Treba je bilo temeljito prenoviti obrazce za vloge; svet jih je potrdil na novembrski seji 2015 (prva akreditacija) in januarski seji 2016 (podaljšanje akreditacije). Zdaj je treba sistem najprej namestiti na t.i. šolsko okolje na strežnikih Ministrstva za javno upravo (MJU) in nato na produkcijsko okolje. Takrat bo eNakvis na voljo vsem uporabnikom.

Ker agencija gostuje na strežnikih MJU, so varnostne zahteve in protokoli za namestitve sistema izredno zahtevni in dolgotrajni, enako velja za vse nadgradnje in posodobitve. Opozoriti je treba še na dejstvo, da bo agencija uporabljala identično bazo podatkov kot eVŠ, kar pomeni, da zaradi morebitnih vzdrževalnih del ne bo mogla kadarkoli izklopiti oziroma ustaviti celotnega

sistema. Zato bomo pred namestitivijo delovanje sistema temeljito preverili in preizkusili. Vse spremenjene obrazce oziroma delovanje eNakvis, ki zadeva deležnike, bomo preizkusili z njihovim sodelovanjem. Pri tem bomo poskušali upoštevati kar največ njihovih pripomb oziroma predlogov za izboljšanje.

Priložnosti za izboljšanje:

Treba je nadaljevati načrtovane ukrepe in si bolj kot doslej prizadevati za čimprejšnjo in učinkovito uporabo eNakvis v praksi.

4. SKLEPNA OCENA IN PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE

Ugotavljamo, da je veliko dejavnikov oteževalo delovanje agencije v skladu s priporočili iz SEP 2014. Prvi je negotovo financiranje agencije, saj je bilo urejeno šele konec avgusta 2015. S tem je bilo povezano celotno načrtovanje njenega dela v tem samoevalvacijskem obdobju. Drugi pomembni dejavniki so bili:

- spreminjanje ZViS in s tem povezanega delovanja (pristojnosti in nalog) agencije, kar je začasno ustavilo uresničevanje nekaterih nalog iz akcijskega načrta;
- izredno povečanje števila postopkov za podaljšanje akreditacije študijskih programov, in sicer kar za 40 %, ki spadajo med najzahtevnejše in daljše postopke, katerih obvezni del so evalvacijski obiski zavodov.

Pregled uresničevanja nalog iz akcijskega načrta za leto 2015 pokaže, da je bilo kljub kratkemu obdobju veliko narejenega, nekatere naloge pa so se začele in jih bo treba nadaljevati. Po drugi strani se je spet pokazalo, da je najteže načrtovati uresničenje tistih nalog oziroma jih opraviti, ki potrebujejo podlago v spremenjenem ZViS. Spreminjanje slednjega se je potegnilo globoko v leto 2016, čeprav je pristojno ministrstvo sprejetje novele načrtovalo za konec leta 2015.

Področja presoje iz akcijskega načrta:

1. Akreditacije in zunanje evalvacije

cilji in naloge	samoevalvacijske ugotovitve
izboljšanje kakovosti akreditacijskih postopkov in odločitev	Kot je razvidno iz prejšnjih poglavij in izsledkov anket, je bil na tem področju narejen velik napredek. Sodelovanje zaposlenih je bilo stalno, dejavno in konstruktivno, dogovorjene so bile skupne rešitve pri novih obrazcih za vloge, navodilih za njihovo izpolnjevanje, o pošiljanju dokumentov deležnikom, obračunavanju dela strokovnjakov. Tudi svet si je ves čas prizadeval za boljše utemeljitve svojih odločitev. To so sicer stalne naloge, ki jih je treba nadaljevati; v prihodnjem samoevalvacijskem obdobju bi dali prednost: izobraževanju novih članov sveta, posebnim skupnim tematskim sestankom med člani sveta in zaposlenimi.
umerjanje dela	

2. Notranji sistem kakovosti

cilji in naloge	samoevalvacijske ugotovitve
reorganizacija dela na agenciji	Tudi na tem področju je viden napredek (pri vsakodnevem delu, iz izsledkov anket). Reorganizacija dela bo potrebna, ko bo agencija prešla na institucionalne akreditacije, dobila nove naloge (npr. vzorčne evalvacije) in vzpostavila eNakvis.
okrepitev prizadevanj za mirno	

reševanje sporov	
------------------	--

3. Zunanji sistem kakovosti agencije

cilji in naloge	samoevalvacijske ugotovitve
organizacija rednih posvetov, konferenc in delavnic za deležnike	V akcijskem načrtu so bili predvideni posvet ob petletnici delovanja agencije (organiziran je bil 13. novembra 2015) in delavnice o prenovljenih standardih ESG. Slednje še niso bile organizirane za vse deležnike, standardi so bili predstavljeni kandidatom za strokovnjake agencije, na ŠOS, posameznim univerzam pri usposabljanju notranjih presojevalcev, 22. aprila 2016 jih bomo obravnavali na posvetu strokovnjakov. V letu 2016 je treba pripraviti še posebne delavnice za vse komisije za kakovost zavodov/šol. Poleg tega pa je decembra 2015 agencija organizirala mednarodne delavnice na to temo v okviru projekta EIQAS (več na str. 22–26), trajale so ves teden.
smernice za pisanje SEP zavodov/šol	Naloga ni bila uresničena, ker čakamo predvsem na spremembo zakonodaje.
ureditev delovanja agencije v posebnem zakonu	Agencija si je pridobila načelno soglasje vseh deležnikov (ŠOS, rektorske konference, samostojnih zavodov, skupnosti šol) o posebnem zakonu. Tudi MIZŠ predlogu ni nasprotoval ob pogoju, da se najprej sprejme novela ZViS.
izvedba usposabljanja kandidatov za strokovnjake	Usposabljanje je bilo novembra 2015 (več na str. 21–22)
okrepitev svetovalne vloge agencije	Stalna naloga, ki jo je treba nadaljevati – tudi z rednim organiziranjem različnih tematskih posvetov in delavnic.

4. Merila in drugi predpisi

cilji in naloge	samoevalvacijske ugotovitve
osnutek strategije agencije do leta 2020	Osnutek ni bil narejen, povezan je s spremembo zakonodaje (več na str. 19–21).
smernice za izboljšanje dostopnosti in prilagodljivosti vsebin osebam s posebnimi potrebami	Okvirne smernice in identifikacija ključnih področij, ki naj bi pripomogla k izboljšanju dostopnosti in prilagodljivosti vsebin osebam s posebnimi potrebami, so bile pripravljene v sodelovanju z zunanjimi deležniki in strokovnjaki za delo z osebami (mladimi – otroki, dijaki) s posebnimi potrebami. Agencija prepoznava pomembnost tematike za vse deležnike v visokem šolstvu, zato je v programu Erasmus + prijavila projekt z naslovom »Accessibility and Quality Assurance in European Open Education«, kjer so v partnerski strukturi združene organizacije in združenja iz različnih držav: agencije za kakovost in njihova združenja, visokošolski zavodi, Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, IJS... Projektu so izkazali podporo tudi

	mednarodni in evropski odločevalci - policy makerji: UNESCO (Pariz), EBU (European blind Union), ECA (European Consortium for Accreditation in higher education). Načrtovano je, da bodo omenjene smernice razširjene na področje odprtega izobraževanja ter usklajene z ostalimi deležniki in krovnimi organizacijami, ki se ukvarjajo s problematiko oseb s posebnimi potrebami (gibalno oviranimi).
tolmačenje meril za akreditacijo	Deloma je bilo to urejeno ob pripravi novih obrazcev za vloge (eNakvis), ki so sestavljeni po merilih in iz katerih je jasno razvidno, kaj se za izpolnjevanje posameznega merila zahteva. Del obrazcev so tudi navodila za izpolnjevanje s pojasnili. Nalogo bomo nadaljevali po sprejetju novih meril, za katera bo podlaga v spremenjeni zakonodaji.

5. Informacijski sistem in obveščanje

cilji in naloge	samoevalvacijske ugotovitve
Vzpostavljen uporabnikom prijazen informacijski sistem (eNakvis)	Sistem še ni vzpostavljen, narejeni so bili obrazci za vloge z navodili, ki so bili »uvoženi« v šolsko okolje. Čim prej jih moramo dokončno urediti ob sodelovanju in upoštevanju pripomb zavodov/šol in drugih deležnikov.

Nekateri ključni ukrepi, ki jih je treba upoštevati pri pripravi akcijskega načrta za leto 2016, so enaki kot za leto 2015; mednje prav gotovo spadajo:

- implementacija eNakvis (sodelovanje z deležniki, posebne delavnice, preizkušanje in izboljševanje novih obrazcev za različne vrste akreditacij, vpeljava elektronskih vlog za šole...);
- okrepitev svetovalne vloge agencije ter njene analitične in razvojne dejavnosti; neposredna navezava delovanja agencije na nove ESG;
- priprava smernic za samoevalvacijo zavodov/šol (v sodelovanju z deležniki).

Novi prednostni ukrepi, ki se lahko učinkovito udejanijo po sprejetju novele ZViS (zdaj je predvideno junija 2016), pa:

- sprememba meril in prilagoditev novih obrazcev za vloge, kar je pogoj tudi za:
 - ureditev področij presoje (manj meril, jasnejša merila, jasnejši pogoji za njihovo izpolnjevanje),
 - natančnejšo in preglednejšo ureditev postopkov,
 - pripravo smernic za SEP zavodov/šol;
- sprejem nove srednjeročne strategije agencije do leta 2020 z natančneje opredeljenimi strateškimi cilji, kot so v strategiji 2011 do 2016.

Analiza SWOT

Strengths (prednosti)	Weaknesses (pomanjkljivosti)
<ul style="list-style-type: none"> • nacionalno in mednarodno priznanje agencije (uspešna zunanja evalvacija in polnopravno članstvo v združenju ENQA ter vpis v EQAR) • urejeno dolgoročno financiranje agencije • izboljšanje odnosov med zaposlenimi na agenciji • javna objava vseh aktov, smernic, samoevalvacijskih poročil agencije, odločitev sveta in končnih evalvacijskih poročil skupin strokovnjakov (na spletni strani agencije) • aktivno sodelovanje zaposlenih pri pripravi novele ZViS • aktivna udeležba direktorja in zaposlenih v mednarodnih združenjih ter mednarodnih delovnih skupinah • delo agencije v mednarodnih projektih (EIQAS) ter prijave na nove projekte (v okviru programa Erasmus + ter drugih programih financiranja) • gospodarno ravnanje z javnimi sredstvi (združevanje akreditacijskih postopkov) 	<ul style="list-style-type: none"> • preveliko število postopkov akreditacij in zunanjih evalvacij (preobremenitev strokovnih delavcev z vodenjem postopkov, hkrati pa tudi preobremenitev vlagateljev s pripravami vlog in dokumentacije, na obiske strokovnjakov ipd.) • pomanjkljiva informatizacija agencije (razkropljene baze podatkov, otežena preglednost) • premajhno število strokovnjakov z različnih področij (z določenih deficitarnih področij ter študentov strokovnjakov) • neenotna praksa pri presojanju strokovnjakov in odločanju sveta v primerljivih okoliščinah • nerealizirani skupni tematski sestanki sveta in zaposlenih
Opportunities (priložnosti za izboljšanje)	Threats (nevarnosti)
<ul style="list-style-type: none"> • uspešna in dokončna implementacija sistema eNakvis z novimi obrazci (za akreditacijo in zunanjo evalvacijo) ter navodili za tolmačenje meril • priprava smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil (aktivno vključevanje ključnih deležnikov v pripravo osnutka in predloga akta) 	<ul style="list-style-type: none"> • preobremenjenost s postopki (predvsem podaljšanja akreditacij študijskih programov) omejuje druge dejavnosti agencije (svetovalna vloga, sistemske analize, sodelovanje z deležniki) • omejitve pri vzpostavitvi zunanjega sistema kakovosti (izboljševanje kakovosti, krepitev kulture kakovosti), zaradi določb

<ul style="list-style-type: none"> • aktivnejša vloga zaposlenih in članov sveta agencije v medresorskih skupinah in mednarodnih projektih • organizacija rednih posvetov, konferenc in delavnic za deležnike (notranje in zunanje), namenjenih predvsem izboljševanju notranjih in zunanjih sistemov kakovosti ter umerjanju dela agencije in njenih strokovnjakov • organizacija tematskih sestankov sveta in zaposlenih zaradi izboljšanja akreditacijskih in evalvacijskih odločitev • vzpostavitev ustreznih pravnih podlag za učinkovitejše delovanje agencije, predvsem okrepitev njene svetovalne vloge (sprejem predlaganih sprememb ZViS, samostojen zakon o agenciji) • vzpostavitev sistema obveščanja strokovnjakov in deležnikov o pomembnih dogodkih, spremembah aktov agencije ter dejavnostih agencije 	<p>ZViS in upoštevanja ZUP</p> <ul style="list-style-type: none"> • preveč kvantitativna, zbirokratizirana in premalo vsebinsko poglobljena presoja kakovosti, ki bi zavodom/šolam omogočila nadaljnji razvoj, stalno izboljševanje in odličnost • nenehne predlagane spremembe ZViS • zmanjšanje prepoznanih dejavnikov tveganja pri delu zaposlenih na agenciji, članov sveta agencije in strokovnjakov
--	--